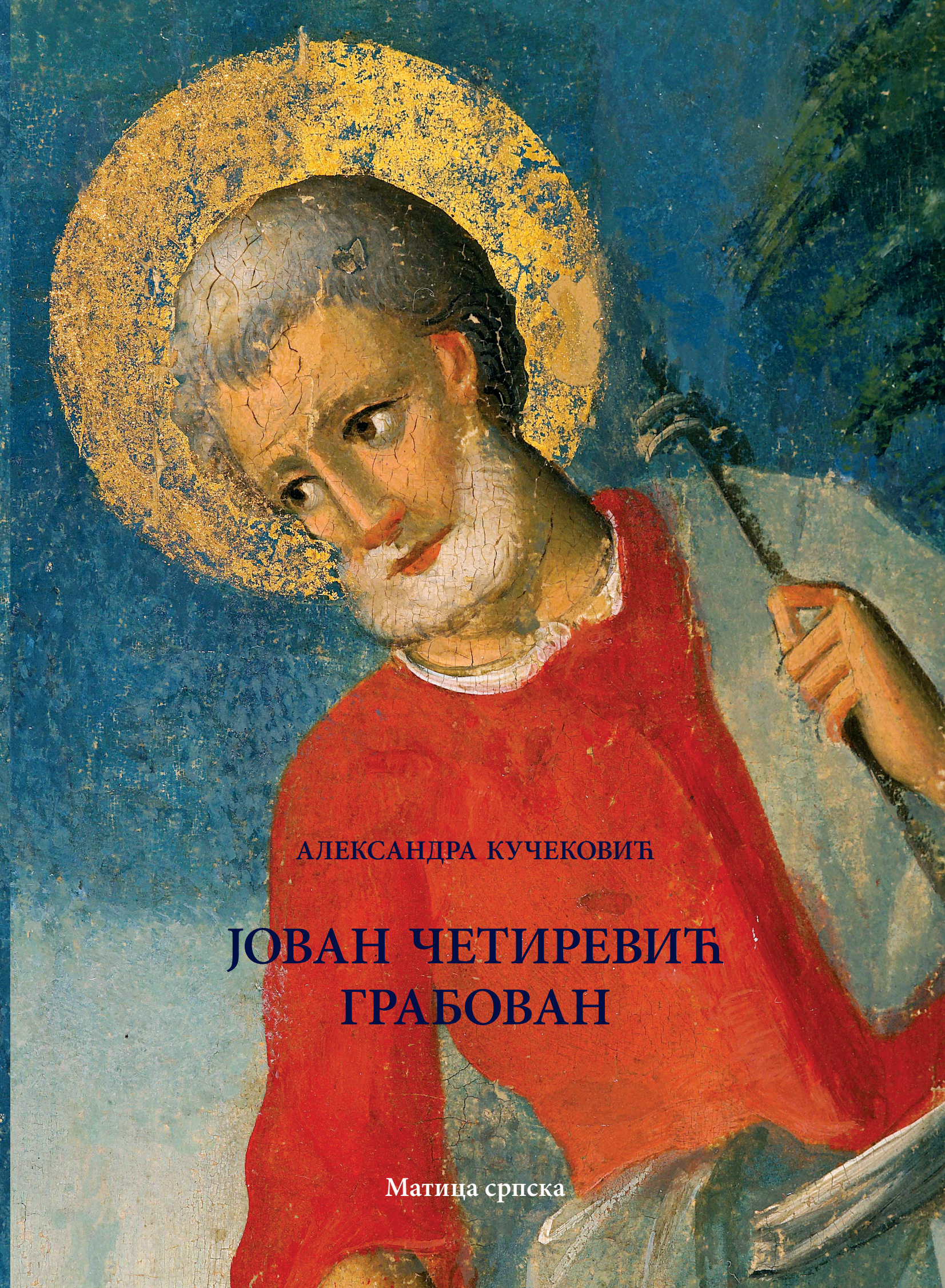

Историчарка уметности **Александра П. Кучековић** рођена је 1972. у Напицама у Хрватској. Основне, магистарске и докторске студије завршила је на Филозофском факултету у Београду, на Одељењу за историју уметности. Запослена је као редовни професор историје уметности на Одсеку за теорију Факултета ликовних уметности у Београду. Више од две деценије предавала је Историју религиозне уметности новог века на Академији Српске православне цркве за уметност и конзервацију. Научна интересовања усмерава ка истраживањима српске религиозне уметности новог века, посебно на подручју Славоније и северне Хрватске. Ауторка је четири књиге и низа радова у међународним и домаћим научним часописима и енциклопедијским издањима. Члан је Одбора Одељења за ликовне уметности Матице српске.

АЛЕКСАНДРА КУЧЕКОВИЋ **ЈОВАН ЧЕТИРЕВИЋ ГРАБОВАН**

МС

АЛЕКСАНДРА КУЧЕКОВИЋ

ЈОВАН ЧЕТИРЕВИЋ ГРАБОВАН

Матица српска

У време када се култура српске средине у Хабзбуршкој монархији позног 18. столећа све више окретала средњоевропским центрима и уметницима школованим на бечкој ликовној академији, на периферним подручјима Карловачке митрополије и даље су успешно деловали сликари који нису имали формално академско образовање. Међу њима, једну од кључних улога имао је Јован Четиревић Грабован (Грабово, Албанија, 1719? – Слатина, Хрватска, 1789), мајстор цинцарског јужнобалканског порекла који, барокизујући и осавременујући своје сликарство, трајно задржава везу са позновизантијским ликовним наслеђем. Доминантна одредница његове сликарске каријере била су непрекидна путовања широм оновремене православне домене Балкана и Источне Европе, са границама између турског и хришћанских светова које је прелазео са лакоћом, мењајући језичке и конфесионалне средине. Путујући балкански сликар тако је учио и радио у Угарској, у „Московији“, највероватније у Кијеву, у Влашкој и Молдавији, а након 1771. најплоднији период делатности остварио је у Карловачкој митрополији, у православним црквама јужне Угарске, Бачке, Славоније и северне Хрватске.

АЛЕКСАНДРА КУЧЕКОВИЋ
ЈОВАН ЧЕТИРЕВИЋ ГРАБОВАН (ОКО 1719 – 1789)

МАТИЦА СРПСКА
Одељење за ликовне уметности

Главни и одговорни уредник
Проф. др Владимир Симић, секретар Одељења

Рецензенти
Проф. др Бранислав Тодић
Проф. др Владимир Симић
Проф. др Јелена Тодоровић

Ова књига штампана је према одлуци
Извршног одбора Матице српске
донетој 8. фебруара 2022. године

Корице:
Јован Четиревић, Бег у Египат, иконостас у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779.
(фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб), детаљ.

Штампање књиге омогућило је
Министарство културе и информисања Републике Србије и
Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама

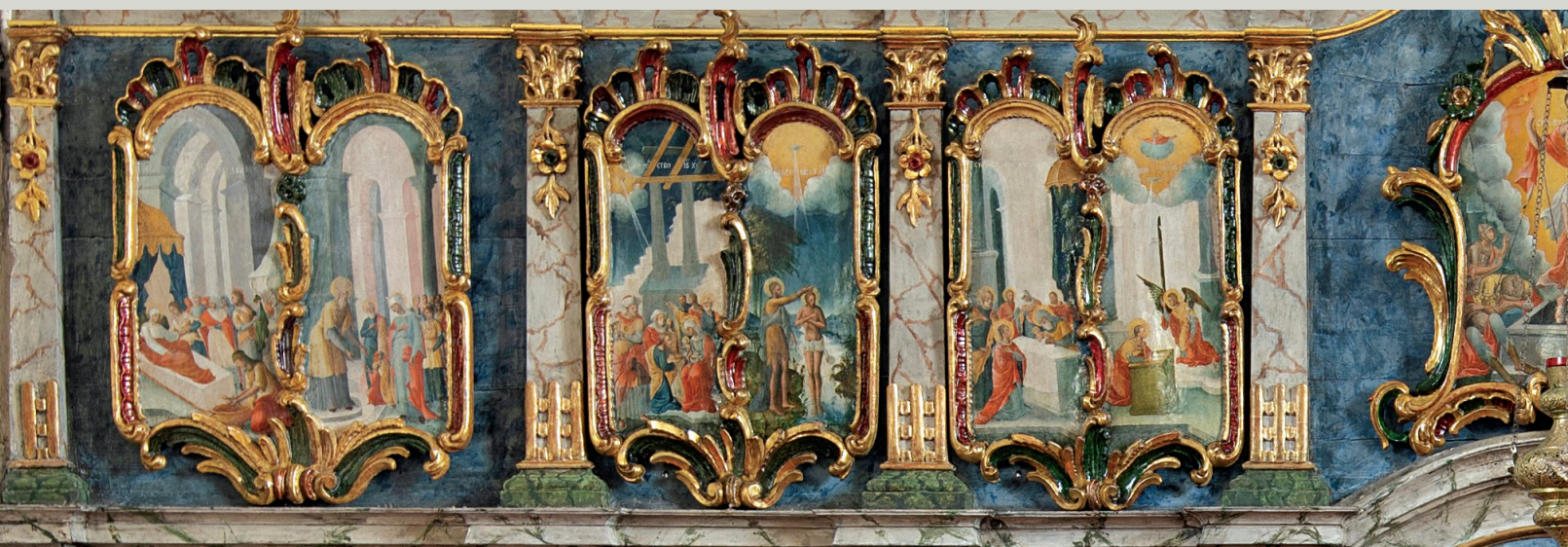
Александра Кучековић

**ЈОВАН ЧЕТИРЕВИЋ
ГРАБОВАН
(око 1719 – 1789)**

Матица српска
Нови Сад
2022

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	7
УВОД: ИСТОРИОГРАФСКА И МЕТОДОЛОШКА ПЕРСПЕКТИВА	13
БИОГРАФИЈА ПУТУЈУЋЕГ БАЛКАНСКОГ СЛИКАРА	25
Проблем идентитета	28
Рани период сликарске делатности	36
Прелазак у Карловачку митрополију	41
У Славонији и северној Хрватској	49
УМЕТНИЧКИ ПРОФИЛ ПУТУЈУЋЕГ БАЛКАНСКОГ СЛИКАРА	69
Формативни утицаји	71
<i>Наслеђе корчанско-московољских зојрафа</i>	76
<i>Сликарско образовање у „Московији”. Кијев?</i>	81
Две деценије у Влашкој и Молдавији	93
<i>Роман</i>	95
<i>Библија екџиџија</i>	111
<i>Традиционална сликарска ерминија</i>	128
Иконостаси и црквени мобилијар у Карловачкој митрополији	141
Иконе	203
<i>Датџоване иконе</i>	205
<i>Недатџоване иконе</i>	216
ЗАОСТАВШТИНА	233
Summary / Резюме	249
Скраћенице	255
Извори и литература	257
Списак илустрација	277
List of illustrations	285
Регистар	303

JOVAN ČETIREVIĆ GRABOVAN (C. 1719 – 1789)

Summary

The pluralism of the late Baroque culture of the Karlovci Metropolitanate in the last three decades of the 18th century, at a time when the Serbian elite visual culture in the Habsburg monarchy was increasingly turning to Central European centers and artists educated at the Academy of Fine Arts in Vienna, in areas farther away from the Metropolitanate in Sremski Karlovci, provided great opportunities for painters who did not have a formal academic education. One of the key figures among those artists was Jovan Četirević Grabovan (Grabovo, Albania, 1719? – Slatina, Croatia, 1789), a master who, in the categorizations of the Serbian church and artistic heritage of the 18th century, belongs to a group of painters of South Balkan origin who permanently kept connection with the late Byzantine art patterns while baroquizing and modernizing their expression. His painting career was dominantly determined by his continuous travels on the map of the Orthodox domain of the Balkans and Eastern Europe of the time, with the borders between Turkish and Christian dominions, which he crossed with ease, changing linguistic and confessional areas. Returning periodically to his native Grabovo, the traveling Balkan painter studied and worked in Hungary, in “Muscovy” that is most likely Kyiv, Wallachia, and Moldavia, and after 1771 spending his most fruitful artistic period in the Karlovci Metropolitanate, in the Orthodox churches of southern Hungary, Bačka, Slavonia, and northern Croatia.

Until recently, studies of the painting legacy of Jovan Četirević were burdened with the particularism of the Balkan mentalities of the second half of the 20th century and aspirations to project contemporary national geographical and cultural divisions into the past, in which they did not exist. Although there was a clear awareness of the painter’s “non-Serbian”, i.e. Aromanian ethnic origin, his work was seen as the work of a Serbian painter; in other national environments, the views were different, so Četirević was included in the lists of Greek painters of the 18th century. His mental geography and self-identification, however, did not include determinants of national, but distinctly confessional consciousness belonging to the unifying Balkan Orthodox culture of the 18th century, which transgressed ethnic, linguistic,

and cultural barriers. Recent historiography has paid full attention to this phenomenon and opened the possibility of seeing the painter Jovan Četirević as a Balkan Orthodox artist par excellence, whose “Christian” identity made him acceptable for Orthodox Vlach, Moldavian, Aromanian, Greek, and Serbian clients.

A particularly interesting area of study is the biography of Jovan Četirević, as well as biographical data on the members of his family. In factual terms, among the painters active in the Karlovci Metropolitanate in the second half of the 18th century, Četirević’s biography is one of the most extensive and best known. The painter diligently signed his works, especially icons, iconostases, and furniture that he created in the churches of the Karlovci Metropolitanate leaving there information about himself. To the first researchers, these records were the primary source for the reconstruction of his life and work, but decades of his formative period and early career remained in the shadow of the unknown. The key turn was the discovery of a handwritten painter’s manual – hermeneia in the Greek language, which Četirević bought for the needs of his painting practice and on whose blank pages he continued to write various texts and biographical data about himself and his family, mostly in Greek. His son Nikola Grabovan, also probably a painter and his father’s student, continued the same practice, writing additional biographical records and various texts in Church Slavonic, Greek, German, and Latin.

The previously known facts about Jovan Četirević, his place of origin, the approximate time when he permanently moved to the Karlovci Metropolitanate with his family, settlement in Osijek in Donja Varoš with the Orthodox church municipality, acceptance of Habsburg citizenship, and paintings from the eighth and ninth decades of the 18th century were supplemented in a completely new context about the painter’s formative period and early career by the study and contextualization of biographical and other writings in the hermeneia. Previous assumptions about the painter’s education under the auspices of one of the Ukrainian masters in the Serbian environment, based on the stylistic characteristics of Četirević’s works in the Karlovci Metropolitanate, were replaced by the fact of his “learning art” in “Muscovy” in the period from 1746 to 1750. Četirević did not return to Hungary, where he went when he left his native Grabovo for the first time as a young man in 1736, but, probably due to promising engagements, he went to Wallachia, to Bucharest. He remained in the Romanian region for almost two decades, until 1769, when he decided to relocate with his family, who had been in Grabovo until then and whom he visited periodically, to Osijek in Hungary and move in with his brother Anastas Grabovan who already lived and worked in this Slavonian town. Although his painting activity in Romania advanced, so much that he needed a permanent paid student and associate – Grigorije Popović, apprenticed in 1766 in Bucharest, the only works from this period reliably attributed to him are frescoes in the altar and nave of the Cathedral of Saint Paraskeva in the Moldavian town of Roman, which, as he wrote, he painted in 1754 and 1755. Jovan Četirević was probably the leader of a group of painters in Roman together with his cousin and associate Georgije Četirević Grabovan. Romanian colleagues identified some other possible works of this art group, primarily the icons on the iconostasis of the Manea Brutaru Church in Bucharest, but there are currently no more reliable confirmations for these assumptions.

In his hermeneia, the painter listed all important works he created in the Karlovci Metropolitanate, insisting on the list of places where he was engaged in painting the entire iconostasis, while omitting smaller jobs, painting individual icons or parts of smaller church furniture. His notes mostly confirmed previously known locations of his iconostases but also revealed unknown late works in Paklenica near Novska (1786) and Kula in Bačka (1787) which, like the last known iconostasis in the Slavonian town of Slatina (1785), have not been preserved. In the later biographical notes of his son Nikola, there was the most important information for the reconstruction of Četirević's biography – the note about his death and burial in December 1789 in Slatina, where he had been engaged in painting the iconostasis a few years earlier. This fact refuted the persistent claim by Greek and Bulgarian researchers that Jovan Četirević, in his later years, returned to his homeland and continued to work there until the second decade of the 19th century. The icons of the painter of the same name and surname, probably a cousin of Jovan Četirević, were painted in the decorative manner of locally educated South Balkan painters, without significant qualitative echoes of the reformed Russian-Ukrainian art patterns.

The reconstruction of the biography of the painter Jovan Četirević Grabovan testifies to the very diverse artistic influences to which the painter was exposed during his career that lasted more than four decades, as well as the experiences he gained in mixed confessional-ethnic environments and different geographical areas. The painterly idiom he achieved, although variable both in quality and in stylistic-iconographic characteristics, represents a specific and integral whole. Jovan Četirević managed to achieve a particular composite expression that combined the South Balkan post-Byzantine painting tradition with the art of "Slavic Baroque", in the qualitative sense perhaps most successfully of all painters of similar orientations in the Karlovci Metropolitanate in the 18th century. After moving to the Karlovci Metropolitanate, his icons with intense colors and bright saintly figures in ornate glittering garments full of gold and skillful landscape passages became very popular and in demand in communities torn between accepting things coming from the Western European and maintaining lasting ties with the "orthodox" visual tradition. The interpretation of the components, but also the entirety of Četirević's hybrid painterly expression largely depends on understanding the specifics of the traditions of visual cultures in the environments in which he was formed and came into contact, directly or indirectly.

The formative period and early years, before he came to the Karlovci Metropolitanate, in the career of Jovan Četirević were crucially marked by the South Balkan art patterns. The so-called "Korça-Moscopole" painting tradition of masters who worked in and around Moscopole, Korça, Vlora, the Ardenica Monastery, as well as Mount Athos, remained permanently present in his works. The conclusions that could be drawn about the character of his possible early engagements in his homeland, especially after his return from Romanian areas, remain insufficiently supported, because to date no painted artifact from this area can be reliably attributed to him. It is assumed that his early departure to Hungary was connected with strong competition, mainly represented by the extremely extensive activity of painters Konstantin and Atanas from Korça and masters related to their art workshop. Painters from the Četiri family developed their painting activity in full only after the withdrawal of the Korčan brothers from the historical scene.

The reason for Četirević's decision to improve his painting skills by going to Russia also remained in the speculative domain. The conditions imposed on the South Balkan newcomers to Hungary by the Central European environment and the rapid turn of the Orthodox clientele to Russian-Ukrainian painters probably were the main reasons why he embarked on such a complicated and expensive endeavor at the time. Research into the characteristics of Četirević's painting led to the conclusion that his chosen destination was most likely Kyiv and the environment created by the Kyiv-Pechersk painting workshop in the first half of the 18th century. Arguments in support of this assumption can already be found in the analysis of his first known engagement in the Cathedral of Saint Paraskeva in the Moldavian town of Roman. The frescoes in the altar and nave show clearly expressed aspirations towards the continuity of late Byzantine stylistic and iconographic traditions, which were preferred by his original, as well as by Hellenized Wallachian- Moldavian environment. Nevertheless, the cycle of frescoes in Roman directly testifies to Četirević's full reliance on Western European graphic templates, in the first place *Biblia Ectypa*, favored in Kyiv's contemporary art environment. He probably already had a copy of the graphic compendium of the Augsburg engraver Christoph Weigl from 1695, which has been preserved to this day, with the painter's signature and translations of biblical verses in Greek. For the iconographic features of the frescoes in the altar space, non-specific for the earlier Wallachian-Moldavian and South Balkan tradition, as well as for the general moralizing and didactic accent of the frescoes in the nave, parallels were found in the cycles of wall paintings from the first half of the 18th century in Kyiv temples, in the first place in the Assumption Cathedral, which Četirević, if he was in Kyiv, certainly had the opportunity to observe directly.

In the mid-18th century, in addition to Weigl's Bible, the traditional painter's hermeneia was already in Četirević's possession; he is the only 18th-century Orthodox painter for whom it has been confirmed to simultaneously use these two, conceptually and ideologically seemingly opposite sources of painting knowledge. A basic analysis of the manuscript of his hermeneia has indicated that it is a compilation that does not completely coincide with any known late Byzantine painting manual. However, it does not contain previously unknown texts, which, with variations, used to be taken from the texts known as the First Jerusalem Manuscript and the Book of Priest Danilo, written in the 16th and 17th centuries. The most significant parallels for the content structure of parts of the manuscript concerning technology can be detected by comparison. It also contains a substantial part composed exclusively of theological texts of various contents, the purpose of which was to provide solid theological teaching of Orthodox painters, following older Byzantine texts of similar content. The painter could have come into possession of the manuscript, which was probably copied on Mount Athos in the first half of the 18th century, on various occasions – during occasional returns to the place of his origin in the sixth and seventh decades of the 18th century, but also in Wallachia, Bucharest, whose cultural orientation was distinctly Hellenic, under the rule of Phanariot princes from the Mavrocordatós family.

The most fruitful part of the painter's career followed after moving to the Habsburg Monarchy. After 1771, his iconostases and parts of church furniture were reliably identified in Orthodox churches in Tovariševo (1771-1772), Orahovica (1774-1775), Lepavina Monastery

in northern Croatia (1775), Stoni Beograd (Székesfehérvár) in Hungary (1775-1776), Podgorci (1777), Veliki Poganac (1778-1779), Velike Sredice (1779-1780), Velika Pisanica (1780), Vojakovac (1782-1783), Pavlovac (1783), Slatina (1785), Paklenica (1786), and Kula (1787). The previous domestic research results have been incorporated in the analysis of these corpora, but it has been significantly supplemented by renewed field and archival research. Significant qualitative and “handwriting” oscillations can be noticed in the work of Jovan Četirević in the Karlovci Metropolitanate, which can be explained by the participation of associates and assistants, as well as the extreme speed with which he accepted new jobs and completed them. In the management of his career, there was a constant readiness to travel in search of work, although in significantly reduced geographical ranges compared to the early period of his painting activity. Četirević moved from Novi Sad, Osijek, southern Hungary, to Slavonia and northern Croatia – in the latter region he found an environment without significant competition, where the Orthodox elite in the last third of the 18th century made significant progress and sought more representative expressions of its confessional uniqueness and where important financial influences were often in hands of merchants and craftsmen of Aromanian origin. Jovan Četirević’s hybrid style, which maintained a constant incorporative connection with the South Balkan tradition, while bearing clear formal and content characteristics of the artistic expression of the Russian-Ukrainian origin, received the most significant support in this environment and enabled the painter to develop a successful “firm” together with his associates, offering full painting of the church interior, on several occasions accompanied by direct cooperation with Josif Popović from Irig, a skilled master of Baroque woodcarving.

On the iconostases and furniture created in the Karlovci Metropolitanate, Četirević continued to rely on the templates of the Augsburg *Biblia Ectypa*, using it as an almost exclusive album of models in the realization of polyfigurative compositions. During his stay in Wallachia, as evidenced by the frescoes in Roman, he was well acquainted with the graphic illustrations of Kyiv and Moscow printed liturgical and theological editions, which he used in the Karlovci Metropolitanate as paragons for the throne icons. Earlier Wallachian experiences are visible only on the first iconostasis in Tovariševo, where he collaborated with his cousin Georgije Četirević Grabovan. This is primarily visible in the content structure of the Tovariševo altar partition that follows the South Balkan traditions, which were dominant in Wallachia, especially in the temples of Bucharest and its surroundings at the end of the 17th and in the first half of the 18th century. Already from the iconostasis in Orahovica, a clearer turn towards the concepts of iconostasis structures that dominated the Karlovci Metropolitanate can be seen. Traditionalist influences were occasionally present in Četirević’s works, depending primarily on the wishes of the clients. The Central European concepts of painters educated on the late Baroque of the Vienna Academy of Fine Arts also left traces on his later icons in Veliki Poganac and Pavlovac. Četirević completely adapted his art to the baroque wood-carved altar partitions and their symbolic potential.

Special research attention is paid to the individual works of Jovan Četirević created throughout his career, which do not represent part of any extensive work on painting the iconostases or the interior of the temples. They clearly show the characteristics of the piety of his clientele – of the slightly more than thirty identified icons and paintings on canvas

attributed to Četirević and his circle, almost half of the preserved, or indirectly known, were dedicated to the most popular contemporary presentations of the Holy Virgin. The painter certainly responded to commissions resulting from the intensive devotion to the Mother of God in the Karlovci Metropolitanate in the 18th century and the probable wishes of every parish community and prominent individuals to dedicate additional visual focus to the Mother of God and her special protection in a local church or family home.

Like all successful Balkan traveling painters of the 18th century, Jovan Četirević had associates, students, and assistants during his career. The practice of forming family workshops in the place of his origin, where painting skills were transferred from the father as the main master to sons and other younger relatives, influenced his decisions to recruit associates and successors among his family members. However, life circumstances and late marriage probably caused that relatively late, in the last decade of his work in the Karlovci Metropolitanate, he started to rely on his sons, Konstantin and Nikola, who were found to be painters, as well. The two of them were not able to continue their father's elaborate business – Konstantin because of his early death in 1804, and Nikola probably because painting was not his main profession. With the death of Jovan Četirević Grabovan in 1789, and then Konstantin Grabovan, a specific stylistic icon-painting pattern created by the painter completely disappeared from the history of visual culture of the Karlovci Metropolitanate. Because there is very little information about the painter Georgije Četirević Grabovan and his fate after 1772 is unknown, only Grigorije Popović remains as the most successful successor of Četirević's "school" in the last two decades of the 18th and the beginning of the 19th century. However, he parted ways with Jovan Četirević probably immediately after becoming an independent master and completing the iconostasis in Stoni Beograd (Székesfehérvár) with his teacher, returned to Wallachia and developed a very fruitful activity there, mostly in the monasteries and churches of the Ilfov county near Bucharest and in Bucharest itself. On his icons, the dependence on the patterns he adopted from Četirević is evident, with later significant progress in plastic figurative qualities, especially regarding the works he made in the painting school of the Cernica Monastery near Bucharest. Grigorije Popović's professional biography is still incomplete, and recent research by Romanian colleagues justifies the earlier thesis that Grigorije Popović, a student of Jovan Četirević Grabovan, was one of the most important protagonists of the "realistic" reform of traditional concepts of late 18th century Romanian church painting.

ЙОВАН ЧЕТИРЕВИЧ ГРАБОВАН (ОКО 1719 – 1789)

Резюме

Многогранность позднебарочной культуры Карловацкой митрополии, в последних трех десятилетиях 18 века, содействовала тому, что в период, когда элитарная визуальная культура сербской общности в Габсбургской монархии всё больше склонялась к среднеевропейским центрам и к художникам, обучившимся в венской художественной академии, – в более отдаленных регионах от центра, митрополии в Сремски-Карловцах, продуктивно творят живописцы без формального академического образования. Среди них одну из ключевых фигур представлял Йован Четиревич Грабован (Грабово, Албания 1719? – Слатина, Хорватия 1789), мастер, который в категориях сербского церковно-живописного наследия 18 века принадлежит к группе художников южнобалканского происхождения, баррокоизируя и осовременивая свой художественный почерк, и одновременно к живописцам, сохранивших связь с поздневизантийскими художественными канонами. Доминирующим ориентиром его живописной карьеры являлись постоянные путешествия художника по тогдашней карте православного мира Балкан и Восточной Европы, ограниченного турецким и христианским доминиумом. Четиревич с легкостью менял языковую и конфессиональную среду. Странствующий балканский живописец, он и учился и трудился, возвращаясь в свое родное Грабово, пребывал в Венгрии, в «Московии», вероятнее всего – в Киеве, в Валахии и Молдавии. Окончательно пока, с 1771 года, полностью не проявит себя в самом продуктивном периоде деятельности, в Карловацкой митрополии, – работами в православных храмах южной Венгрии, областях Бачка, Славонии и северной Хорватии.

Исследования художественного наследия Йована Четиревича до недавнего времени были обременены раздробленностью балканской ментальности второй половины 20 века и стремлениями современную национальную географическую и культурологическую компартиментализацию проектировать на прошедшие эпохи, где они не имели место. Несмотря на то, что наличествовало неоспоримое сознание о «несербском», а

цинцарском этническом происхождении художника, его произведения считались работами сербского живописца. В других же регионах считали по-другому. Четиревича причисляли к греческим художникам 18 века. Однако его ментальная география и самоидентификация не вписывались в рамки национальной, а лишь в отчетливо конфессиональное сознание и принадлежность к объединяющей балканской культуре православия 18 века, пренебрегая этнические, языковые и культурологические барьеры. Новейшая историография этому феномену уделила особое внимание и открыла возможность осмыслить живописную карьеру Йована Четиревича как балканского православного живописца *par excellence*, которому «христианская» идентичность открывала дороги к православным валахским, цинцарским, греческим и сербским заказчикам.

Особо интересно изучать биографию Йована Четиревича, как и биографические данные его семьи. В фактографическом аспекте, среди художников творивших в Карловацкой митрополии, во второй половине 18 века, биография Четиревича представляет одну из самых обширных и наиболее известных. Живописец регулярно подписывал свои работы, прежде всего иконы, иконостасы и предметы церковного прикладного искусства, выполненные им в храмах Карловацкой митрополии и туда же писал дополнительные данные о себе. Первым исследователям его опуса эти записи были главными источниками для реконструкции его жизни и творчества, пока как десятилетия его становления и ранняя карьера оставались неизвестными. Важной вехой явилось обнаружение рукописного живописного руководства – эрминии, на греческом языке, которую Четиревич приобрел для нужд своей живописной практики. На пустые страницы он продолжил заносить различные тексты и биографические данные о себе и своей семье, преимущественно на греческом языке. В этом деле его сменил сын, Никола Грабован, предположительно тоже художник и ученик отца. Он вписывал дополнительные биографические подробности и различные тексты, на церковнославянском, греческом, немецком и латинском языках.

Ранее известные факты о Йоване Четиревиче – о месте его рождения, приблизительно годе переезда с семьей на просторы Карловацкой митрополии, обосновании в Осьеке, в районе Донья-варош, в котором существовал православный церковный приход, принятие габсбургского подданства и о его художественных произведениях восьмого и девятого десятилетий 18 века, – благодаря изучению и контекстуализации биографических частей рукописи эрминии, привели к пополнению совершенно новыми контекстами художественного формирования и развития карьеры живописца. Прежние предположения о художественном образовании под руководством некоего украинского мастера, оказавшегося в сербской среде, базирующиеся на стилистических особенностях работ Четиревича, выполненных им на просторах Карловацкой митрополии, были заменены фактом о его «обучении искусствам» в «Московии», с 1746 по 1750 год. Затем Четиревич не возвратился в Венгрию, куда он из своего родного Грабова впервые, юношей, прибыл в 1736 году, а вероятно, из-за принятого выгодного заказа, отбыл в Валахию, в Бухарест. На румынских землях он задержался почти двадцать лет, вплоть до 1769 года, до принятого решения с семьей (до того находившейся в Грабово, и которую он там периодически навещал) переехать в Венгрию и

обосноваться в Осъеке, у брата Анастаса Грабована, проживавшего и работавшего в этом славонском городе. Вопреки успешному развитию своей художественной деятельности в Румынии, настолько, что ему приходилось постоянно оплачивать ученика и сотрудника, Григория Поповича, нанятого им в 1766 году в Бухаресте, – единственным дошедшим до нашего времени и атрибутированным произведением того периода являются фрески в алтарной части и наосе архиепископского храма Св. Параскевы в молдавском городе Роман, написанные им в 1754–1755 годы. В Романи Йован Четиревич вероятно руководил группой художников, в составе которой находился и его родственник и сотрудник – Григорий Четиревич Грабован. Исследования румынских коллег выявили еще ряд возможных работ этой мастерской, среди которых икона на иконостасе храма Манеа Брутару в Бухаресте. Однако пока эти предположения не подкреплены фактами.

В своей эрминии живописец перечислил все свои значительные работы, выполненные в Карловацкой митрополии, пунктуально отмечая все топонимы, в которых он живописал иконостасы, но не перечислял менее масштабные работы, отдельные иконы или предметы мелкого церковного прикладного искусства. Эти его записи в большинстве случаев подтвердили прежние познания о местах нахождения его иконостасов, однако удалось выявить и неизвестные, позднего периода, произведения в Пакленице близ города Новска (1786) и в Куле в области Бачка (1787), которые не сохранились, а реализованы после последнего известного иконостаса в славонском местечке Слатина (1785). В позднейших биографических записях сына, Николая Четиревича, были обнаружены важнейшие данные для реконструкции биографии – о смерти Йована Четиревича и его погребении, в декабре 1789 года, в Слатине, где пару лет до того он принял заказ росписать иконостас. Эта запись опровергла раннее утверждение исследователей, греческих и болгарских коллег, что Йован Четиревич в свои поздние годы возвратился в родной край и там продолжил работать до второго десятилетия 19 века. Иконы живописца с тем же именем и фамилией, вероятно, родственника Йована Четиревича, были написаны в декоративной манере южнобалканскими, местно образованными зографами, без наглядных качественных достоинств реформированных русско-украинских живописных образцов.

Реконструкция биографии художника Йована Четиревича Грабована свидетельствует о весьма разнообразных художественных влияниях, которыми живописец был подвержен в течение своей карьеры, продолжавшейся четыре десятилетия, а также и о приобретенном им опыте в смешанных конфессионально-этнических окружениях и в разных географических регионах. Реализованный им живописный идиом, вопреки своей неустойчивости по качеству и по стилистически-иконографическим особенностям, все-таки представляет целостное и своеобразное целое. Йовану Четиревичу удалось осуществить оригинальный авторский композиционный стиль, благодаря которому он, вероятно, в качественном отношении, в среде прочих живописцев подобных направлений в Карловацкой митрополии в 18 веке, соединил южнобалканскую поствизантийскую живописную традицию с живописью «славянского барокко». После переезда в Карловацкую митрополию его коммуникативные иконы ярких красок со

светлыми ликами святителей, облаченных в нарядные блестящие одеяния с шитьем из золота и пейзажными пассажами, – стали весьма популярными и востребованными в среде, которая зиждилась между принятием новшеств западноевропейского происхождения и сохранения устойчивых связей с «правоверной» визуальной традицией. Интерпретация составляющих, но и целого, гибридной живописной манеры Четиревича во многом зависит именно в понимании специфики традиций визуальных культур среды, в которой формировался и с которой художник соприкасался, прямо или косвенно.

Начальное формирование и ранняя деятельность художника, вплоть до переезда в Карловацкую митрополию, в карьере Йована Четиревича чётко характеризуется использованием южнобалканских живописных образцов. Наследие так называемой «корчанско-москопольской» живописной традиции, мастеров творящих на просторах в (и около) Москополя, Корчи, Валоны, монастыря Арденица, но и на Афоне, – прочно сохраняются в его живописных работах. Выводы, которые можно было бы подвести в связи с характером его ранних работ, осуществленных в родном крае, в первую очередь до возвращения из румынских областей, остаются недостаточно обоснованными, так как до настоящего времени не проведена достоверная атрибуция хотя бы одного артефакта их этих регионов. Предполагается, что его раннее путешествие в Венгрию было связано с сильной конкуренцией, которую в первую очередь представляла разветвленная деятельность зографов Константина и Атанаса из Корчи, и мастеров, примыкающих к их мастерским. Зографы из семьи Четири свою живописную деятельность в полном размере распространяют лишь после сошествия с исторической сцены корчанских братьев.

Причина решения Четиревича усовершенствовать свое художественное умение переездом в Россию также остается в сфере спекуляций. Условия, которые в средне-европейской среде накладывались на южнобалканских пришельцев в Венгрию и ускоренный поворот интереса православных клиентов, вероятно в его будущем сыграли решающую роль. В то время это была непростая и недешевая затея. Исследования особенностей живописи Четиревича привели к выводам, что избранный им путь привел его, скорее всего, в Киев, именно в ту среду, в которой творила киево-печерская живописная мастерская, в первой половине 18 века. Аргументы к этому находим уже в анализе его первой известной нам работы в храме Св. Пятницы в Романе, в Молдавии. Фрески в алтаре и наосе наглядно свидетельствуют о стремлении сохранить поздне-византийскую стилевую и иконографическую традицию, которую он изначально сохранял, наряду с наличествующей хеленизированной валахско-молдавской практикой. Всё-таки, романский цикл живописи прямо свидетельствует о полной опоре Четиревича на западноевропейскую графическую модель, прежде всего на «Библию Эктипе», которой давалось предпочтение в киевской современной живописной практике. Вероятно художник уже обладал экземпляром графического компендиума аутсбургского гравёра Кристофора Вайгеля из 1695 года, сохранившегося до наших дней, с подписью художника и переводом библейских стихов на греческом языке. Для иконографических своеобразий живописи в алтарном пространстве, нетипичных как

для ранней валахско-молдавской, так и для южнобалканской традиций, а также и для общего морализирующе-дидактического акцента, программы фресок в наосе, – установлены параллели в циклах стенной росписи киевских храмов, выполненных в первой половине 18 века, прежде всего в Успенском соборе. Если Четиревич был в Киеве, он несомненно имел возможность лично их обозреть.

Помимо Библии Вайгеля, в середине 18 века Четиревич владел и традиционной живописной эрмией. Он является единственным художником православного окружения в 18 веке, про которого достоверно известно, что одновременно следовал двум, на первый взгляд концептуально и идейно противоположным источникам живописных знаний. Основной анализ рукописи его эрминии указывает на то, что дело тут в компиляции, полностью не совпадающей ни с одним известным поздневизантийским живописным справочником. Она, однако, не содержит ранее неизвестные тексты, которые, в виде вариаций были заимствованы из известных источников, как Первая Иерусалимская рукопись и Книга попа Данила, возникших в 16 и 17 веках. Самые значимые параллели в содержательной структуре частей рукописи, посвященных технологии, заметны компиляцией. Там содержится и обширная часть, состоящая исключительно из богословских текстов различного содержания, предназначенных для обеспечения прочного теологического послания православным живописцам, в соответствии с древними византийскими текстами подобного содержания. Овладеть этой рукописью, вероятно переписанной на Афоне в первой половине 18 века, художник мог в различных случаях – в течение повременных возвращений в родной край, в шестом и седьмом десятилетии 18 века, или в Валахии, вероятнее всего в Бухаресте, культурная ориентация которого была четко хеленофильной, под властью фанариотских князей из дома Маврокордато.

Самый плодотворный период своей карьеры художник реализовал после переезда в Габсбургскую монархию. После 1771 года выявлены его иконостасы и части церковной утвари в православных храмах в деревнях Товаришево (1771–1772), Ораховица (1774–1775), монастыре Лепавина в северной Хорватии (1775), Стоном Белграде в Венгрии (1775–1776), Подгорци (1777), Великом Поганце (1778–1779), Великим Средицима (1779–1780), Великой Писанице (1780), Вояковаце (1782–1783), Павловаце (1783), Слатине (1785), Пакленице (1786) и Куле (1787). Анализ этих корпусов проведен с привлечением результатов прежних отечественных исследований, но значительно дополнен новыми командировками и работой в архивах. О творчестве Йована Четиревича на просторах Карловацкой митрополии отмечают значительные качественные и «рукописные» колебания, что объясняется участием, как рук сотрудников и помощников, так и наличием спешности, при которой художник принимал новые заказы и оканчивал их. В налаживании собственной карьеры живописца замечаем его неизменную решимость путешествовать в поисках работы. Правда, в значительно узких географических рамках, если сравнить с прежним периодом деятельности художника. Четиревич пребывал в Нови Саде, Осьеке, южной Венгрии, Славонии в северной Хорватии – на территории которой застал среду не обнаружив в ней серьезную конкуренцию, где православная элита, в которой важные финансовые влияния имели зачастую именно

купцы и ремесленники цинцарского происхождения. В последней трети 18 века эта среда значительно разбогатела и нуждалась в более представительных выразителях личной конфессиональной исключительности. Именно гибридный стиль Йована Четиревича, учтительно сохраняющий инкорпоративную связь с южнобалканской традицией, а одновременно носящий наглядные формальные и содержательные характеристики живописного выражения русско-украинской модели, – в этой среде окажет значительную поддержку и художнику обеспечит найти успешную «фирму», которая, вместе с сотрудниками, предлагала полное оснащение живописью интерьера храма, несколько раз сопровождаемое и прямым сотрудничеством с опытным мастером барочной резьбы по дереву, Йосифом Поповичем из Ирига.

На иконостасах и на церковных предметах прикладного искусства, созданных в Карловацкой митрополии, Четиревич продолжил опираться на предписания аугсбургской Библии, используя ее как едва ли единственный альбом предложений при реализации многофигурных композиций. Подобно своему периоду пребывания в Валахии, о чем свидетельствуют фрески в Романе, художник был хорошо осведомлен и с графическими иллюстрациями в киевских и московских типографических богослужебных и богословских изданиях, которыми пользовался в Карловацкой митрополии, создавая престольные иконы. Его ранний валахский опыт заметен лишь на первом иконостасе в Товаришеве, выполненный вместе с родственником, Георгием Четиревичем Грабованом. Это прежде всего заметно в структуре содержания товаришевского иконостаса, выполненного в южнобалканской традиции, преобладающей и в Валахии, в особенности в храмах Бухареста и его окрестностях раннее, под конец 17 века и в первой половине 18 века. Но уже начиная с иконостаса в Ораховице, наблюдается постепенный поворот к концепциям иконостасных структур, преобладающих в Карловацкой митрополии. Традиционалистские укрепления у Четиревича постоянно и повременно будут налицо, вероятно в зависимости от пожеланий заказчиков, но и средневропейские концепты художников, обучаемых на позднебарочных основах венской художественной академии, оставят след на его поздних иконах в Великом Поганаце и Павловаце. Свой живописный почерк Четиревич полностью приоровит барочным алтарным перегородкам высеченным в дереве, и к их символическим потенциалам.

Особое внимание при исследованиях уделено отдельным работам Йована Четиревича, возникшим в течение всей его карьеры, не представляющих часть какого-либо масштабного труда, живописания иконостаса или всего интерьера храма. Благодаря таким работам более чётко заметны черты религиозности клиентов художника – из более тридцати атрибуированных икон и картин на холсте, которые можно приписать кисти Четиревича и художникам его круга, примерно половина из сохранившихся (или условно ему приписываемых) посвящена самому популярному изображению тех лет – Богородице. Художник принимал заказы при подчеркнутом почитании Богородицы в Карловацкой митрополии в 18 веке. Желания каждой приходской общины или выдающегося одиночки – Богородица, ее особой защите посвятить дополнительные визуальные акценты в местном храме или в семейном очаге.

Подобно всем успешным балканским странствующим художникам 18 века, и Йован Четиревич имел сотрудников, учеников и помощников. Практика основать семейные мастерские в своем родном крае, где живописные умения переходили с отца, главного мастера, на сыновей и прочих младших родственников, оказала влияние и на его решение: среди членов своей родни отыскать сотрудников и наследников своей профессии. Всё-таки, жизненные ситуации и поздний брак явились вероятными причинами того, что сравнительно поздно, в последнем десятилетии жизни, в Карловацкой митрополии, ему удалось опереться на помощников, своих сыновей Константина и Николу. Установлено, что оба занимались живописью, но им не удалось продолжить разработанную концепцию отца. Константин рано скончался, в 1804 году, а для Николы, по всей вероятности, живопись не была основной профессией. Со смертью Йована Четиревича Грабована, в 1789 году, а затем и Константина Грабована, своеобразный стиль иконописи, которым художник следовал, канул в историю визуальной культуры Карловацкой митрополии. Весьма скудные данные о художнике Георгии Четиревиче Грабоване и его неизвестная судьба после 1772 года, дают нам возможность отметить лишь карьеру художника Григория Поповича, самого успешного ростка «школы» Четиревича, на протяжении последних двух десятилетий 18 и начале 19 веков. Распровавшись с Йованом Четиревичем, он вероятно после того как стал самостоятельным мастером и предварительно со своим учителем окончил роспись иконостаса в Стоном Белграде, возвратился в Валахию и там развил плодотворную деятельность, чаще всего работая в монастырях и храмах Ильфовской области в близ Бухареста и в самом городе. На его иконах заметно влияние образцов, перенятых от Четиревича, при позднейшем выраженном прогрессе в плане фигуративных изображений, в особенности в работах, осуществленных в живописной школе монастыря Черника близ Бухареста. Творческая биография Григория Поповича всё еще неполная, а новейшие исследования румынских коллег оправдывают раннее высказанный тезис о том, что Григорий Попович, ученик Йована Четиревича Грабована, является одним из виднейших представителей «реалистической» реформы традиционных концепций румынской церковной живописи позднего 18 века.

Скраћенице

- Вестник РГГУ – Вестник Росийскоко государственного гуманитарного университета.
ГИДНС – Гласник Историјског друштва у Новом Саду.
ГПСКВ – Грађа за проучавање споменика културе Војводине.
ΔΧΑΕ – Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρίας (Deltion of the Crhristian Archaeological Society).
ЗМСЛУ – Зборник Матице српске за ликовне уметности.
ЗРВИ – Зборник радова Византолошког института САНУ.
ЗФФ – Зборник Филозофског факултета у Београду.
JAZU – Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb.
ЛМС – Летопис Матице српске.
Музеј СПЦ – Музеј Српске православне цркве, Београд.
РВМ – Рад Војвођанских музеја.
РЗЗСК – Републички завод за заштиту споменика културе, Београд.
САНУ – Српска академија наука и уметности.
Свеске ДИУ – Свеске: Друштво историчара уметности Србије.
СКД „Просвјета” – Српско културно друштво „Просвјета”, Загреб.
Споменик САНУ – Споменик Српске академије наука и уметности.
СПЦ – Српска православна црква.
ФИЛУМ – Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу.
ХРЗ – Хрватски рестаураторски завод, Загреб.

Списак илустрација

1. Ауторски натпис Јована и Георгија Четири Грабована на престоној икони Христа, иконостас, Црква Светог арханђела Гаврила у Моловину, 1772. (фото МСПЦ, Београд).
2. Потпис Јована Четиревића на грчком језику на икони *Крунисање Бојородице*, Црква Свете Тројице у Мишколцу, 1773. (фото о. Кирил Татарка, Будимпешта).
3. Ауторски натпис Јована Четиревића Грабована на престоној икони Христа, иконостас Цркве Светог Георгија у Великом Поганцу, 1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
4. Иконостас у Цркви Светог арханђела Гаврила у Моловину, 1772, првобитно из Цркве Светог Григорија Богослова у Товаришеву (фото МСПЦ, Београд).
5. Јован Четиревић, *Крунисање Бојородице*, 1773, Црква Свете Тројице у Мишколцу, Мађарска (фото Тамаш Шереш, Музеј Херман Ото, Мишколц).
6. Сарадник Јована Четиревића, *Крунисање Бојородице са свейишељима*, из Цркве Свете Тројице у Мишколцу (фото Музеј СПЦ, Београд).
7. Јован Четиревић, *Свейи Козма Песмојворац*, северна певница Богородичине цркве у Ораховици, 1774–1775. (фото МСПЦ Београд).
8. Јован Четиревић, *Бојородица Кикојиса*, из манастира Ораховице у Славонији (фото Документација Повијесног музеја Хрватске, Загреб).
9. Иконостас у Цркви Светог Јована Претече у Стоном Београду, Мађарска, 1775–1776. (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).
10. Григорије Поповић, *Бојородица са Христом*, 1776. (фото Национални музеј уметности Румуније, Букурешт).
11. Иконостас у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
12. Ауторски натпис Јована Четиревића Грабована на полеђини јужних бочних двери, иконостас Цркве Светог Георгија у Великом Поганцу, 1779. (фото Николина Оштаријаш, Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
13. Јован Четиревић, *Бојородица са Христом*, манастир Раковица, 1782. (фото Ивана Женарју Рајовић)
14. Иконостас у Цркви Светог Георгија у Војаковцу, 1782–1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
15. Јован Четиревић, *Бојородица са Христом, Крунисањем Бојородице и свейишељима*, 1784. (фото Народни музеј, Београд).

16. Јован Четири (атрибуисано), *Тријих са Бојородицом Гликофилусом, њороцима и светијшељима*, 1753. (фото Национални музеј средњовековне уметности, Корча, Албанија).
17. Јован Четиревић, *Свети Јован Крстићел њројоведа у њустини*, 1754. (фото Народни музеј, Београд).
18. Зограф јеромонах Константин, *Бојородица Царица са њороцима*, 1710. (фото Национални музеј средњовековне уметности, Корча, Албанија).
19. Георгије и Јован Четири, *Свети Димитрије*, 1781. (?) (фото Национални иконографски музеј „Онуфри”, Берат, Албанија).
20. Зографи Константин и Атанас из Корче, *Свети Атанасије и Свети Сџиргон*, 1750. (фото Галерија икона, Охрид).
21. Зографи Константин и Атанас из Корче, *Светишељке Параскева, Варвара и Кашарина*, око 1750. (фото Музеј Македоније, Скопје).
22. Јован Четири из Грабова, *Христос Велики архијереј „Истинска лоза”*, 1789, Црква Светог Георгија, Фијер, Албанија (фото Национални музеј средњовековне уметности, Корча, Албанија).
23. Јован Четири из Грабова, *Крстићење Христово*, са иконостаса Цркве Успења Богородице у Берату, Албанија, 1812–1814. (фото Национални иконографски музеј „Онуфри”, Берат, Албанија).
24. Радионица Светотројичке надвратне цркве, *Свети Јован Бојослов на остџву Пајмос*, надвратна Црква Свете Тројице у Кијево-печерској лаври, зидна слика, крај треће и четврта деценија 18. века (фото *Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник*).
25. Радионица Светотројичке надвратне цркве, *Свети њрок Илија на њори Хорив*, надвратна Црква Свете Тројице у Кијево-печерској лаври, детаљ пејзажа, зидна слика, крај треће и четврта деценија 18. века (фото *Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник*).
26. Радионица Светотројичке надвратне цркве, *Поврашак блудној сина*, надвратна Црква Свете Тројице у Кијево-печерској лаври, крај треће и четврта деценија 18. века (фото *Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник*).
27. Радионица Светотројичке надвратне цркве, *Жрџва Аврамова*, надвратна Црква Свете Тројице у Кијево-печерској лаври, детаљ пејзажа, крај треће и четврта деценија 18. века (фото *Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник*).
28. Непознати сликар, *Рођење Христово*, икона празничног реда главног иконостаса Успенске цркве у Кијево-печерској лаври, 1729, детаљ (фото: А. Мелник, *Український іконопис XII–XIX ст. з колекції НХМУ: Альбом*, Кијев, 2005).
29. Непознати сликар, *Крстићење Христово*, икона празничног реда главног иконостаса Успенске цркве у Кијево-печерској лаври, 1729. (фото: А. Мелник, *Український іконопис XII–XIX ст. з колекції НХМУ: Альбом*, Кијев, 2005).
30. Непознати сликар, *Силазак Светој духа на ајосџоле*, икона празничног реда главног иконостаса Успенске цркве у Кијево-печерској лаври, 1729. (фото: А. Мелник, *Український іконопис XII–XIX ст. з колекції НХМУ: Альбом*, Кијев, 2005).
31. Иконостас Светотројичке надвратне цркве у Кијеву, 1734–1735. (фото *Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник*).
32. Стефан Тенецки, *Исцелјење слейој*, зидна слика у наосу цркве манастира Крушедола, 1756. (фото Б. Тодић).
33. Јов Василијевић, *Бојородица са Христом*, престопа икона на иконостасу цркве манастира Бојана, 1745–1748. (фото Б. Тодић).

34. Димитрије Бачевић, *Свети Јован Крстић*, Црква Ваведена Богородице у Голубинцима, после 1767. (фото Б. Тодић).
35. Радионица Јована Четиревића, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, северни зид наоса, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
36. Радионица Јована Четиревића, *Свети архијереји*, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, олтарска апсида, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
37. Радионица Јована Четиревића, *Бојородица са Христом и анђелима и циклус Бојородичиној акаџисџа*, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, источни зид олтарског простора, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
38. Радионица Јована Четиревића, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, свод олтарског простора, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
39. Радионица Светотројичке надвратне цркве, *Хлеб наш насушни дај нам данас*, надвратна Црква Свете Тројице у Кијево-печерској лаври, крај треће и четврта деценија 18. века (фото *Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник*).
40. Радионица Светотројичке надвратне цркве, *И не уведи нас у искушење*, надвратна Црква Свете Тројице у Кијево-печерској лаври, крај треће и четврта деценија 18. века (фото *Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник*).
41. Кристоф Вајгл Старији, Библија ектипа, Аугзбург, 1695, *И не уведи нас у искушење* (фото *Pitts Theology Library Digital Image Archive*).
42. Радионица Светотројичке надвратне цркве, *Блажени нишџи духом*, надвратна Црква Свете Тројице у Кијево-печерској лаври, крај треће и четврта деценија 18. века (фото *Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник*).
43. Кристоф Вајгл Старији, Библија ектипа, Аугзбург, 1695. (примерак Јована Четиревића), *Божја блаженсџва* (фото Народни музеј, Београд).
44. Радионица Јована Четиревића, *Уговичина лейџа*, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
45. Радионица Јована Четиревића, *Блајовесџи, медаљони са џојрсџима мученика, свети раџници*, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
46. Радионица Јована Четиревића, *Светиџеље Катџарина, Варвара и Параскева*, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
47. Фронтиспис примерка Библије ектипе који је припадао Јовану Четиревићу, са сликаревим записом на грчком језику (фото А. Кучековић, © Народни музеј, Београд).
48. Јован Четиревић (приписано), *Светџа Тројица*, цртеж у сликаревом примерку Библије ектипе (фото А. Кучековић, © Народни музеј, Београд).
49. Јован Четиревић (приписано), *Косџури*, цртеж у сликаревом примерку Библије ектипе, (фото А. Кучековић, © Народни музеј, Београд).
50. Радионица Јована Четиревића, *Христос и Самарјанка*, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
51. Радионица Јована Четиревића, *Христос и Закхеј на дуду*, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
52. Кристоф Вајгл Старији, Библија ектипа, Аугзбург, 1695, *Христос и Закхеј на дуду* (фото *Pitts Theology Library Digital Image Archive*).
53. Радионица Јована Четиревића, *Христос џред Кајафом*, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
54. Радионица Јована Четиревића, *Христос џред Пилаџом*, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).

55. Радионица Јована Четиревића, *Распеће Христово*, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
56. Радионица Јована Четиревића, *Ошиде дакле и уми се, и дође илегдајући*, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
57. Кристоф Вајгл Старији, Библија ектипа, Аугзбург, 1695, *Ошиде дакле и уми се, и дође илегдајући* (фото *Pitts Theology Library Digital Image Archive*).
58. Радионица Јована Четиревића, *Парабола о безумном бојаиашу и њејовим жијницама*, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
59. Јован Четиревић и Григорије Поповић, *Парабола о безумном бојаиашу и њејовим жијницама*, јужна певница у Цркви Рођења Светог Јована Претече у Стоном Београду, 1775–1776. (фото Музеј СПЦ Епархије будимске).
60. Радионица Јована Четиревића, *Парабола о бојаиашу и убојом Лазару*, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
61. Радионица Јована Четиревића, *Свадба у Кани*, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
62. Јован Четиревић, *Издајство Јудино*, иконостас Цркве Светог Николе у Великим Средицама, 1779–1780. (фото СКД „Просвјета”, Загреб).
63. Јован Четиревић, *Полаиане Христово у јроб*, иконостас Цркве Светог Николе у Великим Средицама, 1779–1780. (фото СКД „Просвјета”, Загреб).
64. Прва страна сликарског приручника Јована Четиревића, библиотека Православне црквене општине у Њиређхази, Мађарска (фото А. Кучековић).
65. Радионица Јована Четиревића, *Силазак у Ад*, фреске Цркве Свете Петке у Роману, Румунија, 1754–1755. (фото Архиепископија Романа и Бакауа).
66. Јован Четиревић, *Рецейи за јријрему болусне јрејарашуре*, рукопис ерминије, библиотека Православне црквене општине у Њиређхази, Мађарска (фото А. Кучековић).
67. Радионица Јована Четиревића, *Рођење Бојородице*, иконостас Цркве Манеа Брутару, Букурешт, вероватно друга половина шесте деценије 18. столећа (Кристина Кожокару и Архиепископија Букурешта, фото Серјожа Босок).
68. Радионица Јована Четиревића, *Вавегење Бојородице*, иконостас Цркве Манеа Брутару, Букурешт, вероватно друга половина шесте деценије 18. столећа (Кристина Кожокару и Архиепископија Букурешта, фото Серјожа Босок).
69. Радионица Јована Четиревића, *Блајовесји*, иконостас Цркве Манеа Брутару, Букурешт, вероватно друга половина шесте деценије 18. столећа (Кристина Кожокару и Архиепископија Букурешта, фото Серјожа Босок).
70. Радионица Јована Четиревића, *Кришинење Христово*, иконостас Цркве Манеа Брутару, Букурешт, вероватно друга половина шесте деценије 18. столећа (Кристина Кожокару и Архиепископија Букурешта, фото Серјожа Босок).
71. Јован и Георгије Четиревић Грабован, *Засјали Јесеј*, иконостас Цркве Светог арханђела Гаврила у Моловину, 1772. (фото МСПЦ, Београд).
72. Јован и Георгије Четиревић Грабован, *Бојородица Знамења*, иконостас Цркве Светог арханђела Гаврила у Моловину, 1772. (фото МСПЦ, Београд).
73. Јован и Георгије Четиревић Грабован, *Пророци Илија, Гедеон и Исаија*, иконостас Цркве Светог арханђела Гаврила у Моловину, 1772. (фото МСПЦ, Београд).
74. Јован и Георгије Четиревић Грабован, *Полаиане Христово у јроб*, иконостас Цркве Светог арханђела Гаврила у Моловину, 1772. (фото МСПЦ, Београд).

75. Јован и Георгије Четиревић Грабован, *Деизис*, иконостас Цркве Светог арханђела Гаврила у Моловину, 1772. (фото МСПЦ, Београд).
76. Јован и Георгије Четиревић Грабован, *Ајосѿол Симон*, иконостас Цркве Светог арханђела Гаврила у Моловину, 1772. (фото МСПЦ, Београд).
77. Јован и Георгије Четиревић Грабован, *Исус Христѿос*, престопа икона иконостаса Цркве Светог арханђела Гаврила у Моловину, 1772. (фото МСПЦ, Београд).
78. Јован и Георгије Четиревић Грабован, *Бојородица са Христѿом*, престопа икона иконостаса Цркве Светог арханђела Гаврила у Моловину, 1772. (фото МСПЦ, Београд).
79. Јован и Георгије Четиревић Грабован, *Свѿѿи Гријорије Бојослов*, престопа икона иконостаса Цркве Светог арханђела Гаврила у Моловину, 1772. (фото МСПЦ, Београд).
80. Јован Четиревић, *Ваведене Бојородице*, празнична икона иконостаса Богородичине цркве у Ораховици, 1774–1775. (фото МСПЦ, Београд).
81. Јован Четиревић, *Улазак у Јерусалим*, празнична икона иконостаса Богородичине цркве у Ораховици, 1774–1775. (фото МСПЦ, Београд).
82. Јован Четиревић, *Вавнесење Христѿово*, празнична икона иконостаса Богородичине цркве у Ораховици, 1774–1775. (фото МСПЦ, Београд).
83. Јован Четиревић, *Силазак Свѿѿој духа на ајосѿоле*, празнична икона иконостаса Богородичине цркве у Ораховици, 1774–1775. (фото МСПЦ, Београд).
84. Јован Четиревић, *Кришѿење Христѿово*, празнична икона иконостаса Богородичине цркве у Ораховици, 1774–1775. (фото МСПЦ, Београд).
85. Јован Четиревић, *Усѿење Бојородице*, празнична икона иконостаса Богородичине цркве у Ораховици, 1774–1775. (фото МСПЦ, Београд).
86. Јован Четиревић, *Неверовање Томино*, празнична икона иконостаса Богородичине цркве у Ораховици, 1774–1775. (фото МСПЦ, Београд).
87. Јован Четиревић, *Бојородица са Христѿом*, престопа икона Богородичине цркве у Ораховици, 1774–1775. (фото МСПЦ, Београд).
88. Јован Четиревић, *Свѿѿи ајосѿол Варѿоломеј*, иконостас Богородичине цркве у Ораховици, 1774–1775. (фото МСПЦ, Београд).
89. Јован Четиревић, *Свѿѿи ајосѿол Тома*, иконостас Богородичине цркве у Ораховици, 1774–1775. (фото МСПЦ, Београд).
90. Јован Четиревић, *Свѿѿи ајосѿол Филип*, иконостас Богородичине цркве у Ораховици, 1774–1775. (фото МСПЦ, Београд).
91. Јован Четиревић, *Свѿѿи ајосѿол Андреј*, иконостас Богородичине цркве у Ораховици, 1774–1775. (фото МСПЦ, Београд).
92. Јован Четиревић, *Свѿѿи Јован Крсѿѿишѿел*, престопа икона иконостаса Богородичине цркве у Ораховици, 1774–1775. (фото МСПЦ, Београд).
93. Јован Четиревић и Григорије Поповић, *Кришѿење Христѿово*, празнична икона иконостаса Богородичине цркве манастира Лепавине, 1775. (фото МСПЦ Митрополије загребачко-љубљанске).
94. Јован Четиревић и Григорије Поповић, *Усѿење Бојородице*, празнична икона иконостаса Богородичине цркве манастира Лепавине, 1775. (фото МСПЦ Митрополије загребачко-љубљанске, Загреб).
95. Јован Четиревић и Григорије Поповић, *Христѿос*, икона на архијерејском трону Цркве Рођења Светог Јована Претече у Стоном Београду, Мађарска, 1775. (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).

96. Јован Четиревић и Григорије Поповић, *Христос*, престона икона иконостаса Рођења Светог Јована Претече у Стоном Београду, Мађарска, 1775. (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).
97. Јован Четиревић и Григорије Поповић, *Бојородица са Христом*, престона икона иконостаса Рођења Светог Јована Претече у Стоном Београду, Мађарска, 1775. (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).
98. Јован Четиревић и Григорије Поповић, *Свети Јован Претече*, престона икона иконостаса Рођења Светог Јована Претече у Стоном Београду, Мађарска, 1775. (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).
99. Јован Четиревић и Григорије Поповић, *Свети Никола*, престона икона иконостаса Рођења Светог Јована Претече у Стоном Београду, Мађарска, 1775. (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).
100. Јован Четиревић и Григорије Поповић, *Свети великомученик Георгије*, престона икона иконостаса Рођења Светог Јована Претече у Стоном Београду, Мађарска, 1775. (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).
101. Јован Четиревић и Григорије Поповић, *Свети великомученик Димитрије*, престона икона иконостаса Рођења Светог Јована Претече у Стоном Београду, Мађарска, 1775. (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).
102. Јован Четиревић и Григорије Поповић, *Свети јеванђелиста Јован*, иконостас Цркве Рођења Светог Јована Претече у Стоном Београду, Мађарска, 1775. (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).
103. Јован Четиревић и Григорије Поповић, *Свети ајосиол Павле*, иконостас Цркве Рођења Светог Јована Претече у Стоном Београду, Мађарска, 1775. (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).
104. Јован Четиревић и Григорије Поповић, *Удовичина леиша*, северна певница Цркве Рођења Светог Јована Претече у Стоном Београду, Мађарска, 1775. (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).
105. Јован Четиревић и Григорије Поповић, *Жртва Аврамова*, иконостас Цркве Рођења Светог Јована Претече у Стоном Београду, Мађарска, 1775. (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).
106. Јован Четиревић, *Свети Теодора*, проскинитар из Цркве Свете Петке у Подгорцима, 1777. (фото СКД „Просвјета”, Загреб).
107. Јован Четиревић, *Свети Марина*, проскинитар из Цркве Свете Петке у Подгорцима, 1777. (фото СКД „Просвјета”, Загреб).
108. Јован Четиревић, *Усековање главе Светиој Јована Претече*, иконостас у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
109. Јован Четиревић, *Свети Никола сјасава њри младића од мача*, иконостас у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
110. Јован Четиревић, *Исус Христос*, престона икона у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
111. Јован Четиревић, *Бојородица са Христом*, престона икона у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
112. Јован Четиревић, *Свети Никола*, престона икона у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
113. Јован Четиревић, *Васкрсење Христово*, иконостас у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).

114. Јован Четиревић, *Обрезање Христово и Благовести*, иконостас у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
115. Јован Четиревић, *Васкрсење Лазарево и Улазак у Јерусалим*, иконостас у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
116. Јован Четиревић, *Рођење и Криштење Христово*, иконостас у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
117. Јован Четиревић, *Свети ајосџоли Симон и Маџеј*, иконостас у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
118. Јован Четиревић, *Свети Јован Преџеча*, престопа икона у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
119. Јован Четиревић, *Нерукоџворени образ Христов*, проскинитар у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779. (фото СКД „Просвјета”, Загреб).
120. Јован Четиревић, *„И свукавши ја, обукоше му скарлеџну кабаницу”*, иконостас Цркве Светог Николе у Великим Средицама, 1779–1780. (фото СКД „Просвјета”, Загреб).
121. Јован Четиревић, *Крунисање џрновим венцем*, иконостас Цркве Светог Николе у Великим Средицама, 1779–1780. (фото СКД „Просвјета”, Загреб).
122. Јован Четиревић, *Свети јеванђелисџа Марко*, иконостас Цркве Светог Георгија у Војаковцу, 1782–1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
123. Јован Четиревић, *Свети ајосџол Пеџар*, иконостас Цркве Светог Георгија у Војаковцу, 1782–1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
124. Јован Четиревић, *Благовести*, иконостас Цркве Светог Георгија у Војаковцу, 1782–1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
125. Јован Четиревић, *Рођење Христово*, иконостас Цркве Светог Георгија у Војаковцу, 1782–1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
126. Јован Четиревић, *Свети Јован Крсџиџиљ*, престопа икона иконостаса Цркве Светог Георгија у Војаковцу, 1782–1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
127. Јован Четиревић, *Свети Никола*, детаљ, престопа икона иконостаса Цркве Светог Георгија у Војаковцу, 1782–1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
128. Јован Четиревић, *Свети арханђео Михаило*, детаљ, јужне бочне двери иконостаса Цркве Светог Георгија у Војаковцу, 1782–1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
129. Јован Четиревић, *Христос*, икона на архијерејском трону у Цркви Светог Пантелејмона у Павловцу, 1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
130. Јован Четиревић, *Свети Пантелејмон*, икона на налоуу у Цркви Светог Пантелејмона у Павловцу, 1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
131. Јован Четиревић, *медаљони с џророцима*, северна страна, иконостас Цркве Светог Пантелејмона у Павловцу, 1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
132. Јован Четиревић, *медаљони с џророцима*, јужна страна, иконостас Цркве Светог Пантелејмона у Павловцу, 1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
133. Јован Четиревић, *Крунисање Бојородице*, иконостас Цркве Светог Пантелејмона у Павловцу, 1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
134. Јован Четиревић, *Рођење и Криштење Христово*, иконостас Цркве Светог Пантелејмона у Павловцу, 1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
135. Јован Четиревић, *Улазак у Јерусалим и Неверовање Томино*, иконостас Цркве Светог Пантелејмона у Павловцу, 1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
136. Јован Четиревић, *Свети ајосџоли Маџеј и Пеџар*, иконостас Цркве Светог Пантелејмона у Павловцу, 1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).

137. Јован Четиревић, *Свети аџосџоли Лука и Симон*, иконостас Цркве Светог Пантелејмона у Павловцу, 1783. (фото Конзерваторски одјел Бјеловар, © Горан Бекина).
138. Јован Четиревић, *Беј у Еџиџаџ*, иконостас у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
139. Зограф јерођакон Константин, *Свети Јован Владимир са жиџиџем*, Богородичина црква манастира Арденице, Албанија, 1739. (фото Национални иконографски музеј „Онуфри”, Берат, Албанија).
140. Јован Четиревић, *Расџеће Хрисџово са Боџородиџом и Јованом Боџословом*, 1783. (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).
141. Јован Четиревић, *Боџородиџа*, иконостас у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
142. Јован Четиревић, *Свети Јован Боџослов*, иконостас у Цркви Светог Георгија у Великом Поганцу, 1778–1779. (фото Хрватски рестаураторски завод, Загреб).
143. Јован Четиревић, *Боџородиџа*, царске двери иконостаса Цркве Светог Пантелејмона у Павловцу, 1783. (фото МСПЦ, Београд).
144. Јован Четиревић, *Крунисање Боџородиџе са свеџиџиџељима*, 1785. (фото Документација Повијесног музеја Хрватске, Загреб).
145. Сарадник Јована Четиревића (?), *Боџородиџа са Хрисџом*, 1786, власништво породице Маргаритовић из Сентандреје (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).
146. Јован Четиревић, *Боџородиџа са Хрисџом*, из цркве у Великом Будмиру, Мађарска (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).
147. Јован Четиревић, *Хрисџос на џресџолу* (фото Јовица Дробњаџ, Загреб).
148. Јован Четиревић, *Боџородиџа на џресџолу* (фото Јовица Дробњаџ, Загреб).
149. Јован Четиревић, *Хрисџос коџи крвари из рана* (фото Музеј СПЦ Митрополије загребачко-љубљанске, Загреб).
150. А. К. (гравер), *Хрисџос коџи крвари из рана*, графичка илустраџија у зборнику Акатиста с канонима, Кијев, 1754. (фото stsl.ru).
151. Јован Четиревић, *Боџородиџа са Хрисџом* (фото Музеј СПЦ Митрополије загребачко-љубљанске, Загреб).
152. Јован Четиревић, *Свети Кирил Александриџски, Трифун и Аџанасије Велики* (фото Музеј СПЦ Митрополије загребачко-љубљанске, Загреб).
153. Сарадник Јована Четиревића (Константин Грабован ?), *Хрисџос*, из Цркве Светог Георгија у Славонском Броду (фото Музеј Бродског Посавља, Славонски Брод).
154. Сарадник Јована Четиревића (Константин Грабован ?), *Боџородиџа са Хрисџом*, из Цркве Светог Георгија у Славонском Броду (фото Музеј Бродског Посавља, Славонски Брод).
155. Јован Четиревић (пресликао Ј. Фолнхофер, 1796), *Крунисање Боџородиџе* (фото Музеј СПЦ Епархије будимске, Сентандреја).
156. Јован или Георгије Четиревић Грабован, *Свети Никола*, из Цркве Светог Пантелејмона у Обровцу (фото Галерија Матице српске, Нови Сад).
157. Следбеник Јована Четиревића, *Боџородиџа Вайџоједска „заклана”* (фото Галерија Матице српске, Нови Сад).
158. Григорије Поповић, *Блаџовесџи*, 1781, из манастира Вакарештија у Букурешту (фото Национални музеј уметности, Букурешт).
159. Григорије Поповић, *Четџрдесет севасџиџских мученика*, 1781, из манастира Вакарештија у Букурешту (фото Национални музеј уметности, Букурешт).
160. Григорије Поповић, *Усековање џлаве Светџој Јована Преџече*, 1781, из манастира Вакарештија у Букурешту (фото Национални музеј уметности, Букурешт).

161. Григорије Поповић, *Свети Стефан, Теодор, Аџанасије и Кирил*, 1781, из манастира Вакарештија у Букурешту (фото Национални музеј уметности, Букурешт).
162. Григорије Поповић, *Свети Димитрије и Георгије*, око 1780, Музеј манастира Пасареа код Букурешта (Кристина Кожокару и Архиепископија Букурешта, фото Серјожа Босок).
163. Григорије Поповић, *Свети Никола и Свети Јован Крстић*, престоно икона гробљанске капеле Светог Лазара у манастиру Черники код Букурешта, 1802. (Кристина Кожокару и Архиепископија Букурешта, фото Серјожа Босок).
164. Григорије Поповић, *Васкрсење Лазарево*, престоно икона гробљанске капеле Светог Лазара у манастиру Черники код Букурешта, 1802. (Кристина Кожокару и Архиепископија Букурешта, фото Серјожа Босок).
165. Григорије Поповић, *Христос*, 1800, Црква Светог Георгија манастира Чернике код Букурешта (Кристина Кожокару и Архиепископија Букурешта, фото Серјожа Босок).
166. Григорије Поповић, *Богородица са Христом*, 1800, Црква Светог Георгија манастира Чернике код Букурешта (Кристина Кожокару и Архиепископија Букурешта, фото Серјожа Босок).

List of illustrations

1. Author's inscription of Jovan and Georgije Četiri Grabovan on the throne icon of Christ, Church of the Holy Archangel Gabriel in Molovin, Serbia, 1772 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
2. Signature of Jovan Četirević in Greek on the icon of the Coronation of the Mother of God, Church of the Holy Trinity in Miskolc, Hungary, 1773 (photo credit: Fr. Kiril Tatarka, Budapest).
3. Author's inscription by Jovan Četirević Grabovan on the throne icon of Christ, iconostasis of the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1779 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
4. Iconostasis in the church of the Holy Archangel Gabriel in Molovin, Serbia, 1772, originally from the church of Saint Gregory the Theologian in Tovariševo (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
5. Jovan Četirević, *Coronation of the Virgin*, 1773, Church of the Holy Trinity in Miskolc, Hungary (photo credit: Tamas Seres, Herman Ottó Museum, Miskolc).
6. Associate of Jovan Četirević, *Coronation of the Virgin*, from the Church of the Holy Trinity in Miskolc, Hungary (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
7. Jovan Četirević, *Saint Cosmas of Maiuma (the Poet)*, northern chant parapet from the Church of the Mother of God in Orahovica, Croatia, 1774–1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
8. Jovan Četirević, *Virgin of Kykkos*, from the Orahovica Monastery in Slavonia, Croatia (photo credit: Documentation of the Croatian History Museum, Zagreb).
9. Iconostasis in the Church of Saint John the Baptist in Székesfehérvár (Serb. Stoni Beograd), Hungary, 1775–1776 (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
10. Grigorije Popović, *Virgin with Christ*, 1776 (photo credit: National Museum of Art of Romania, Bucharest).
11. Iconostasis in the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1779 (photo credit; Croatian Conservation Institute, Zagreb).

12. Author's inscription by Jovan Četirević Grabovan on the back of the southern iconostasis doors, Church of Saint George in Veliki Poganac, 1779, Croatia (photo credit: Nikolina Oštarijaš, Croatian Conservation Institute, Zagreb).
13. Jovan Četirević, *Virgin with Christ*, Rakovica monastery, Serbia, 1782 (photo credit: Ivana Ženarju Rajović)
14. Iconostasis in the church of Saint George in Vojakovac, Croatia, 1782–1783 (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).
15. Jovan Četirević, *Virgin with Christ, the Coronation of the Virgin and the Saints*, 1784 (photo credit: National Museum, Belgrade).
16. Jovan Četirević (attributed), *Triptych with the Virgin Glykophilousa, Prophets and Saints*, 1753 (photo National Museum of Medieval Art, Korça, Albania).
17. Jovan Četirević, *Saint John the Baptist Preaches in the Desert*, 1754 (photo credit: National Museum, Belgrade).
18. Hieromonk Constantine, *Virgin Empress with the Prophets*, 1710 (photo credit: National Museum of Medieval Art, Korça, Albania).
19. George and John Tzetiri, *Saint Demetrius*, 1781 (?) (photo credit: National Iconographic Museum "Onufri", Berat, Albania).
20. Constantine and Athanasius of Korça, *Saints Athanasius and Spyridon*, 1750 (photo credit: Icon Gallery, Ohrid).
21. Constantine and Athanasius of Korça, *Saints Paraskeva, Barbara and Catherine*, around 1750 (photo credit: Museum of Northern Macedonia, Skopje).
22. John Tzetiri from Grabova, *Christ the Great Archbishop and "True Vine"*, 1789, Church of Saint George, Fier, Albania (photo credit: National Museum of Medieval Art, Korça, Albania).
23. John Tzetiri from Grabova, *Baptism of Christ*, from the iconostasis of the Church of the Assumption of the Virgin in Berat, Albania, 1812–1814 (photo credit: National Iconographic Museum "Onufri", Berat, Albania).
24. Workshop of the Holy Trinity Gate Church, *Saint John the Theologian on the Island of Patmos*, Holy Trinity Gate Church in the Kiev-Pechersk Lavra, wall painting, first half of the 18th century (photo credit: National Kiev-Pechersk Historical and Cultural Reserve).
25. Workshop of the Holy Trinity Gate Church, *Holy Prophet Elijah on Mount Horeb*, Holy Trinity Gate Church in the Kiev-Pechersk Lavra, landscape detail, first half of the 18th century (photo credit: National Kiev-Pechersk Historical and Cultural Reserve).
26. Workshop of the Holy Trinity Gate Church, *Return of the Prodigal Son*, Holy Trinity Gate Church in the Kiev-Pechersk Lavra, first half of the 18th century (photo credit: National Kiev-Pechersk Historical and Cultural Reserve).
27. Workshop of the Holy Trinity Gate Church, *Sacrifice of Abraham*, Holy Trinity Gate Church in the Kiev-Pechersk Lavra, landscape detail, first half of the 18th century (photo credit: National Kiev-Pechersk Historical and Cultural Reserve).
28. Unknown painter, *Nativity of Christ*, festive icon of the main iconostasis of the Church of the Assumption in the Kiev-Pechersk Lavra, 1729, detail (photo credit: A. Melnik, *Український іконопис XII–XIX ст. з колекції НХМУ: Альбом*, Kiev, 2005).
29. Unknown painter, *Baptism of Christ*, festive icon of the main iconostasis of the Church of the Assumption in the Kiev-Pechersk Lavra, 1729 (photo credit: A. Melnik, *Український іконопис XII–XIX ст. з колекції НХМУ: Альбом*, Kiev, 2005).
30. Unknown painter, *Pentecost*, festive icon of the main iconostasis of the Church of the Assumption in the Kiev-Pechersk Lavra, 1729 (photo credit: A. Melnik, *Український іконопис XII–XIX ст. з колекції НХМУ: Альбом*, Kiev, 2005).

31. Iconostasis of the Holy Trinity Gate Church in Kiev, 1734–1735 (photo credit: National Kiev-Pechersk Historical and Cultural Reserve).
32. Stefan Tenecki, *Healing of the Blind*, wall painting in the nave of the church of Krušedol Monastery, Serbia, 1756 (photo credit: B. Todić).
33. Jov Vasiljević, *Virgin with Christ*, throne icon on the iconostasis of the church of Bođani monastery, Serbia, 1745–1748 (photo credit: B. Todić).
34. Dimitrije Bačević, *Saint John the Baptist*, Church of the Presentation of the Virgin in Golubinci, Serbia, after 1767 (photo credit: B. Todić).
35. Workshop of Jovan Četirević, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, north wall of the nave, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
36. Workshop of Jovan Četirević, *Holy Hierarchs*, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, altar apse, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
37. Workshop of Jovan Četirević, *The Virgin with Christ and Angels and the Akathistos of the Mother of God*, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, eastern wall of the altar, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
38. Workshop of Jovan Četirević, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, altar vault, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
39. Workshop of the Holy Trinity Gate Church, *Give us our Daily Bread*, the Gate Church of the Holy Trinity in the Kiev-Pechersk Lavra, first half the 18th century (photo credit: National Kiev-Pechersk Historical and Cultural Reserve).
40. Workshop of the Holy Trinity Gate Church, *And do not Lead us into Temptation*, the Holy Trinity Gate Church in the Kiev-Pechersk Lavra, first half of the 18th century (photo credit: National Kiev-Pechersk Historical and Cultural Reserve).
41. Christoph Weigl the Elder, Biblia Ectypa, Augsburg, 1695, *And do not Lead us into Temptation* (photo credit: Pitts Theology Library Digital Image Archive).
42. Workshop of the Holy Trinity Gate Church, *Blessed are the Poor in Spirit*, The Holy Trinity Gate Church in the Kiev-Pechersk Lavra, first half of the 18th century (photo credit: National Kiev-Pechersk Historical and Cultural Reserve).
43. Christoph Weigl the Elder, Biblia Ectypa, Augsburg, 1695 (copy owned by Jovan Četirević), *God's Beatitudes* (photo credit: A. Kučeković, © National Museum, Belgrade).
44. Workshop of Jovan Četirević, *Widow's Offering*, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
45. Workshop of Jovan Četirević, *Annunciation, Medallions with Busts of Martyrs, Holy Warriors*, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
46. Workshop of Jovan Četirević, *Saints Catherine, Barbara and Parascheva*, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
47. Frontispiece of a copy of the Biblia Ectypa owned by Jovan Četirević, with the painter's inscription in Greek (photo credit: A. Kučeković, © National Museum, Belgrade).
48. Jovan Četirević (attributed), *Holy Trinity*, drawing in the painter's copy of the Biblia Ectypa, (photo credit: A. Kučeković, © National Museum, Belgrade).
49. Jovan Četirević (attributed), *Skeletons*, drawing in the painter's copy of the Biblia Ectypa, (photo credit: A. Kučeković, © National Museum, Belgrade).
50. Workshop of Jovan Četirević, *Christ and the Samaritan Woman*, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).

51. Workshop of Jovan Četirević, *Christ and Zacchaeus on the Sycamore Fig Tree*, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
52. Christoph Weigl the Elder, *Biblia Ectypa*, Augsburg, 1695, *Christ and Zacchaeus on the Sycamore Fig Tree* (photo credit: Pitts Theology Library Digital Image Archive).
53. Workshop of Jovan Četirević, *Christ before Caiaphas*, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
54. Workshop of Jovan Četirević, *Christ before Pilate*, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
55. Workshop of Jovan Četirević, *Crucifixion of Christ*, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
56. Workshop of Jovan Četirević, *So the man went and washed, and came home seeing*, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
57. Christoph Weigl the Elder, *Biblia Ectypa*, Augsburg, 1695, *So the man went and washed, and came home seeing* (photo credit: Pitts Theology Library Digital Image Archive).
58. Workshop of Jovan Četirević, *Parable of the Rich Man and His Granaries*, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
59. Jovan Četirević and Grigorije Popović, *Parable of the Rich Man and His Granaries*, southern chant parapet in the Church of the Nativity of Saint John the Baptist in Székesfehérvár (Serb. Stoni Beograd), 1775–1776 (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
60. Workshop of Jovan Četirević, *Parable of the Rich man and Poor Lazarus*, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
61. Workshop of Jovan Četirević, *Wedding in Cana*, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
62. Jovan Četirević, *Betrayal of Judas*, iconostasis of the Church of Saint Nicholas in Velike Sredice, Croatia, 1779–1780 (photo credit: Serbian Cultural Society “Prosvjeta”, Zagreb).
63. Jovan Četirević, *Entombment of Christ*, iconostasis of the Church of Saint Nicholas in Velike Sredice, Croatia, 1779–1780 (photo credit: Serbian Cultural Society “Prosvjeta”, Zagreb).
64. The first page of the painting manual of Jovan Četirević, the library of the Orthodox Church Municipality in Nyíregyháza, Hungary (photo credit: A. Kučeković, © Hungarian Orthodox Eparchy, Russian Orthodox Church, Moscow Patriarchate).
65. Workshop of Jovan Četirević, *Descent into Hell*, frescoes of the Church of Saint Parascheva in Roman, Romania, 1754–1755 (photo credit: the Archdiocese of Roman and Bacău).
66. Jovan Četirević, *Bolus preparature recipe*, hermeneia (painting manual) manuscript, library of the Orthodox Church Municipality in Nyíregyháza, Hungary (photo credit: A. Kučeković, © Hungarian Orthodox Eparchy, Russian Orthodox Church, Moscow Patriarchate).
67. Workshop of Jovan Četirević, *Birth of the Virgin*, iconostasis of the Manea Brutaru Church, Bucharest, around sixth decade of the 18th century (courtesy of Cristina Cojocaru and the Archdiocese of Bucharest, photo credit: Serioja Bocsok).
68. Workshop of Jovan Četirević, *Presentation of the Virgin*, iconostasis of the Manea Brutaru Church, Bucharest, around sixth decade of the 18th century (courtesy of Cristina Cojocaru and the Archdiocese of Bucharest, photo credit: Serioja Bocsok).

69. Workshop of Jovan Četirević, *Annunciation*, iconostasis of the Manea Brutaru Church, Bucharest, around sixth decade of the 18th century (courtesy of Cristina Cojocar and the Archdiocese of Bucharest, photo credit: Serioja Bocsok).
70. Workshop of Jovan Četirević, *Baptism of Christ*, iconostasis of the Manea Brutaru Church, Bucharest, around sixth decade of the 18th century (courtesy of Cristina Cojocar and the Archdiocese of Bucharest, photo credit: Serioja Bocsok).
71. Jovan and Georgije Četirević Grabovan, *Sleeping Jesse*, iconostasis of the Church of the Holy Archangel Gabriel in Molovin, Serbia, 1772 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
72. Jovan and Georgije Četirević Grabovan, *Virgin of the Sign*, iconostasis of the Church of the Holy Archangel Gabriel in Molovin, Serbia, 1772 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
73. Jovan and Georgije Četirević Grabovan, *Prophets Elijah, Gideon and Isaiah*, iconostasis of the Church of the Holy Archangel Gabriel in Molovin, Serbia, 1772 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
74. Jovan and Georgije Četirević Grabovan, *Entombment of Christ*, iconostasis of the Church of the Holy Archangel Gabriel in Molovin, Serbia, 1772 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
75. Jovan and Georgije Četirević Grabovan, *Deesis*, iconostasis of the Church of the Holy Archangel Gabriel in Molovin, Serbia, 1772 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
76. Jovan and Georgije Četirević Grabovan, *Apostle Simon*, iconostasis of the Church of the Holy Archangel Gabriel in Molovin, Serbia, 1772 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
77. Jovan and Georgije Četirević Grabovan, *Jesus Christ*, throne icon of the iconostasis of the Church of the Holy Archangel Gabriel in Molovin, Serbia, 1772 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
78. Jovan and Georgije Četirević Grabovan, *Virgin with Christ*, throne icon of the iconostasis of the Church of the Holy Archangel Gabriel in Molovin, Serbia, 1772 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
79. Jovan and Georgije Četirević Grabovan, *Saint Gregory the Theologian*, throne icon of the iconostasis of the Church of the Holy Archangel Gabriel in Molovin, Serbia, 1772 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
80. Jovan Četirević, *Presentation of the Virgin*, iconostasis from the Church of the Virgin in Orahovica, Croatia, 1774–1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
81. Jovan Četirević, *Entry into Jerusalem*, iconostasis from the Church of the Virgin in Orahovica, Croatia, 1774–1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
82. Jovan Četirević, *Ascension*, iconostasis from the Church of the Virgin in Orahovica, Croatia, 1774–1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
83. Jovan Četirević, *Pentecost*, iconostasis from the Church of the Virgin in Orahovica, Croatia, 1774–1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
84. Jovan Četirević, *Baptism of Christ*, iconostasis from the Church of the Virgin in Orahovica, Croatia, 1774–1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
85. Jovan Četirević, *Assumption of the Virgin*, iconostasis from the Church of the Virgin in Orahovica, Croatia, 1774–1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
86. Jovan Četirević, *Incredulity of Thomas*, iconostasis from the Church of the Virgin in Orahovica, Croatia, 1774–1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).

87. Jovan Četirević, *Virgin with Christ*, throne icon of the Church of the Virgin in Orahovica, Croatia 1774–1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
88. Jovan Četirević, *Apostle Bartholomew*, iconostasis of the Church of the Virgin in Orahovica, Croatia 1774–1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
89. Jovan Četirević, *Apostle Thomas*, iconostasis of the Church of the Virgin in Orahovica, Croatia 1774–1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
90. Jovan Četirević, *Apostle Philip*, iconostasis of the Church of the Virgin in Orahovica, Croatia 1774–1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
91. Jovan Četirević, *Apostle Andrew*, iconostasis of the Church of the Virgin in Orahovica, Croatia 1774–1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
92. Jovan Četirević, *Saint John the Baptist*, throne icon of the Church of the Virgin in Orahovica, Croatia 1774–1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade).
93. Jovan Četirević and Grigorije Popović, *Baptism of Christ*, iconostasis of the Church of the Virgin in Lepavina Monastery, Croatia, 1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church of the Metropolitanate of Zagreb and Ljubljana, Zagreb).
94. Jovan Četirević and Grigorije Popović, *Assumption of the Virgin*, iconostasis of the Church of the Virgin in Lepavina Monastery, Croatia, 1775 (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church of the Metropolitanate of Zagreb and Ljubljana, Zagreb).
95. Jovan Četirević and Grigorije Popović, *Christ*, icon on the bishop's throne in the Church of the Nativity of Saint John the Baptist in Székesfehérvár (Serb. Stoni Beograd), Hungary, 1775 (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
96. Jovan Četirević and Grigorije Popović, *Christ*, the throne icon of the iconostasis in the Church of the Nativity of Saint John the Baptist in Székesfehérvár (Serb. Stoni Beograd), Hungary, 1775 (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
97. Jovan Četirević and Grigorije Popović, *Virgin with Christ*, throne icon of the iconostasis in the Church of the Nativity of Saint John the Baptist in Székesfehérvár (Serb. Stoni Beograd), Hungary, 1775 (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
98. Jovan Četirević and Grigorije Popović, *Saint John the Baptist*, throne icon of the iconostasis in the Church of the Nativity of Saint John the Baptist in Székesfehérvár (Serb. Stoni Beograd), Hungary, 1775 (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
99. Jovan Četirević and Grigorije Popović, *Saint Nicholas*, throne icon of the iconostasis in the Church of the Nativity of Saint John the Baptist in Székesfehérvár (Serb. Stoni Beograd), Hungary, 1775 (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
100. Jovan Četirević and Grigorije Popović, *Saint George*, throne icon of the iconostasis in the Church of the Nativity of Saint John the Baptist in Székesfehérvár (Serb. Stoni Beograd), Hungary, 1775 (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
101. Jovan Četirević and Grigorije Popović, *Saint Demetrius*, throne icon of the iconostasis in the Church of the Nativity of Saint John the Baptist in Székesfehérvár (Serb. Stoni Beograd), Hungary, 1775 (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
102. Jovan Četirević and Grigorije Popović, *Saint John the Evangelist*, iconostasis in the Church of the Nativity of Saint John the Baptist in Székesfehérvár (Serb. Stoni Beograd), Hungary, 1775 (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
103. Jovan Četirević and Grigorije Popović, *Saint Paul*, iconostasis in the Church of the Nativity of Saint John the Baptist in Székesfehérvár (Serb. Stoni Beograd), Hungary, 1775 (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).

104. Jovan Četirević and Grigorije Popović, *Widow's Offering*, northern chant parapet in the Church of the Nativity of Saint John the Baptist in Székesfehérvár (Serb. Stoni Beograd), Hungary, 1775 (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
105. Jovan Četirević and Grigorije Popović, *Sacrifice of Abraham*, iconostasis in the Church of the Nativity of Saint John the Baptist in Székesfehérvár (Serb. Stoni Beograd), Hungary, 1775 (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
106. Jovan Četirević, *Saint Theodora*, proskynetarion from the church of Saint Parascheva in Podgorci, Croatia, 1777 (photo credit: Serbian Cultural Society "Prosvjeta", Zagreb).
107. Jovan Četirević, *Saint Marina*, proskynetarion from the church of Saint Parascheva in Podgorci, Croatia, 1777 (photo credit: Serbian Cultural Society "Prosvjeta", Zagreb).
108. Jovan Četirević, *Beheading of Saint John the Baptist*, iconostasis in the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1778–1779 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
109. Jovan Četirević, *Saint Nicholas Saves Three Young men From the Sword*, iconostasis in the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1778–1779 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
110. Jovan Četirević, *Jesus Christ*, throne icon in the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1778–1779 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
111. Jovan Četirević, *Virgin with Christ*, throne icon in the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1778–1779 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
112. Jovan Četirević, *Saint Nicholas*, throne icon in the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1778–1779 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
113. Jovan Četirević, *Resurrection of Christ*, iconostasis in the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1778–1779 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
114. Jovan Četirević, *Circumcision of Christ and the Annunciation*, iconostasis in the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1778–1779 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
115. Jovan Četirević, *The Resurrection of Lazarus and the Entry into Jerusalem*, iconostasis in the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1778–1779 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
116. Jovan Četirević, *Birth and Baptism of Christ*, iconostasis in the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1778–1779 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
117. Jovan Četirević, *Apostles Simon and Matthew*, iconostasis in the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1778–1779 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
118. Jovan Četirević, *Saint John the Baptist*, throne icon in the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1778–1779 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
119. Jovan Četirević, *The Holy Image of Edessa*, proskynetarion in the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1778–1779 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
120. Jovan Četirević, *"And having stripped Him, they put a scarlet robe around Him"*, iconostasis of the church of Saint Nicholas in Velike Sredice, Croatia, 1779–1780 (photo credit: Serbian Cultural Society "Prosvjeta", Zagreb).
121. Jovan Četirević, *Coronation with a Wreath of Thorns*, iconostasis of the church of Saint Nicholas in Velike Sredice, Croatia, 1779–1780 (photo credit: Serbian Cultural Society "Prosvjeta", Zagreb).
122. Jovan Četirević, *Saint Evangelist Mark*, iconostasis of the Church of Saint George in Vojakovac, Croatia, 1782–1783 (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).
123. Jovan Četirević, *Saint Peter*, iconostasis of the Church of Saint George in Vojakovac, Croatia, 1782–1783 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
124. Jovan Četirević, *Annunciation*, iconostasis of the Church of Saint George in Vojakovac, Croatia, 1782–1783 (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).

125. Jovan Četirević, *Birth of Christ*, iconostasis of the Church of Saint George in Vojakovac, Croatia, 1782–1783 (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).
126. Jovan Četirević, *Saint John the Baptist*, throne icon of the iconostasis of the Church of Saint George in Vojakovac, Croatia, 1782–1783 (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).
127. Jovan Četirević, *Saint Nicholas*, detail, throne icon of the iconostasis of the Church of Saint George in Vojakovac, Croatia, 1782–1783 (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).
128. Jovan Četirević, *Saint Archangel Michael*, detail, south side doors of the iconostasis of the Church of Saint George in Vojakovac, Croatia, 1782–1783 (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).
129. Jovan Četirević, *Christ*, icon on the bishop's throne in the church of Saint Panteleimon in Pavlovac, 1783, Croatia (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).
130. Jovan Četirević, *Saint Panteleimon*, icon on the stand in the church of Saint Panteleimon in Pavlovac, Croatia, 1783 (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).
131. Jovan Četirević, *Medallions with the prophets*, north side, iconostasis of the church of Saint Panteleimon in Pavlovac, Croatia, 1783 (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).
132. Jovan Četirević, *Medallions with the prophets*, south side, iconostasis of the Church of Saint Panteleimon in Pavlovac, Croatia, 1783 (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).
133. Jovan Četirević, *Coronation of the Virgin*, iconostasis of the church of Saint Panteleimon in Pavlovac, Croatia, 1783 (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).
134. Jovan Četirević, *Birth and Baptism of Christ*, iconostasis of the church of Saint Panteleimon in Pavlovac, Croatia, 1783 (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).
135. Jovan Četirević, *Entry into Jerusalem and Incredulity of Thomas*, iconostasis of the church of Saint Panteleimon in Pavlovac, Croatia, 1783 (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).
136. Jovan Četirević, *Apostles Matthew and Peter*, iconostasis of the church of Saint Panteleimon in Pavlovac, Croatia, 1783 (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).
137. Jovan Četirević, *Apostles Luke and Simon*, iconostasis of the church of Saint Panteleimon in Pavlovac, Croatia, 1783 (photo credit: Conservation Department Bjelovar, Croatia, © Goran Bekina).
138. Jovan Četirević, *Flight into Egypt*, iconostasis of the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1783 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
139. Hierodeacon Constantine, *Saint John Vladimir with Vita Scenes*, Church of the Mother of God of the Ardenica Monastery, Albania, 1739 (photo credit: National Iconographic Museum "Onufri", Berat, Albania)
140. Jovan Četirević, *The Crucifixion of Christ with the Virgin and John the Theologian*, 1783 (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
141. Jovan Četirević, *Virgin*, iconostasis in the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1778–1779 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
142. Jovan Četirević, *Saint John the Theologian*, iconostasis in the church of Saint George in Veliki Poganac, Croatia, 1778–1779 (photo credit: Croatian Conservation Institute, Zagreb).
143. Jovan Četirević, *Virgin of the Annunciation*, royal doors of the iconostasis of the Church of Saint Panteleimon in Pavlovac, Croatia (photo credit: Museum of Serbian Orthodox Church, Belgrade)
144. Jovan Četirević, *Coronation of the Virgin with Saints*, 1785 (photo credit: Documentation of the Croatian History Museum, Zagreb).

145. Associate of Jovan Četirević (?), *Virgin with Christ*, 1786, property of the Margaritović family from Szentendre (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
146. Jovan Četirević, *Virgin with Christ*, from the Orthodox Church in Veliki Budmir, Hungary (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
147. Jovan Četirević, *Christ on the Throne* (photo credit: Jovica Drobnjak, Zagreb).
148. Jovan Četirević, *Virgin on the Throne* (photo credit: Jovica Drobnjak, Zagreb).
149. Jovan Četirević, *Christ bleeding from his wounds*, (photo credit: Museum of the Serbian Orthodox Church of the Metropolitanate of Zagreb and Ljubljana, Zagreb).
150. A. K. (engraver), *Christ bleeding from his wounds*, graphic illustration in the collection "Akathystos with Canons", Kiev, 1754 (photo credit: stsl.ru).
151. Jovan Četirević, *Virgin with Christ* (photo credit: Museum of the Serbian Orthodox Church of the Metropolitanate of Zagreb and Ljubljana, Zagreb).
152. Jovan Četirević, *Saint Cyril of Alexandria, Tryphon and Athanasius the Great* (photo credit: Museum of the Serbian Orthodox Church of the Metropolitanate of Zagreb and Ljubljana, Zagreb).
153. Associate of Jovan Četirević (Konstantin Grabovan?), *Christ*, from the church of Saint George in Slavonski Brod, Croatia (photo credit: Museum of Brodsko Posavlje, Slavonski Brod).
154. Associate of Jovan Četirević (Konstantin Grabovan?), *Virgin with Christ*, from the Church of Saint George in Slavonski Brod, Croatia (photo credit: Museum of Brodsko Posavlje, Slavonski Brod).
155. Jovan Četirević (repainted by J. Volhoffer, 1796), *Coronation of the Virgin* (photo credit: Serbian Orthodox Church Museum of the Eparchy of Buda, Szentendre).
156. Jovan or Georgije Četirević Grabovan, *Saint Nicholas*, from the Church of Saint Panteleimon in Obrovac, Serbia (photo credit: Matica Srpska Gallery, Novi Sad).
157. Follower of Jovan Četirević, *Virgin of Vatopedi "The Slaughtered"* (photo credit: Matica Srpska Gallery, Novi Sad).
158. Grigorije Popović, *Annunciation*, 1781, from the Văcărești Monastery in Bucharest (photo credit: National Museum of Art, Bucharest).
159. Grigorije Popović, *Forty Martyrs of Sebaste*, 1781, from the Văcărești Monastery in Bucharest (photo credit: National Museum of Art, Bucharest).
160. Grigorije Popović, *Beheading of Saint John the Baptist*, 1781, from the Văcărești Monastery in Bucharest (photo credit: National Museum of Art, Bucharest).
161. Grigorije Popović, *Saints Stephen, Theodore, Athanasius and Cyril*, 1781, from the Văcărești Monastery in Bucharest (photo credit: National Museum of Art, Bucharest).
162. Grigorije Popović, *Saints Demetrius and George*, around 1780, Museum of the Pasarea Monastery near Bucharest (courtesy of Cristina Cojocaru and the Archdiocese of Bucharest, photo credit: Serioja Bocsok).
163. Grigorije Popović, *Saints Nicholas and John the Baptist*, throne icon of the cemetery chapel of Saint Lazarus in the Cernica Monastery near Bucharest, 1802 (courtesy of Cristina Cojocaru and the Archdiocese of Bucharest, photo credit: Serioja Bocsok).
164. Grigorije Popović, *The Resurrection of Lazarus*, throne icon of the cemetery chapel of Saint Lazarus in the Cernica Monastery near Bucharest, 1802 (courtesy of Cristina Cojocaru and the Archdiocese of Bucharest, photo credit: Serioja Bocsok).
165. Grigorije Popović, *Christ*, 1800, Church of Saint George of the Cernica Monastery near Bucharest (courtesy of Cristina Cojocaru and the Archdiocese of Bucharest, photo credit: Serioja Bocsok).
166. Grigorije Popović, *Virgin with Christ*, 1800, Church of Saint George of the Cernica Monastery near Bucharest (courtesy of Cristina Cojocaru and the Archdiocese of Bucharest, photo credit: Serioja Bocsok).

Именски регистар

- Алексијевић, Захарије 85
Алтини (Altini), Јевстатије 107
Ана, штићеница 38
Анастасије 96
Астрапа, Михајло, сликар 78
Атанас из Корче, сликар 77–81, 99, 102, 106, 111, 122, 258
- Бачевић, Димитрије, сликар 87, 91
Бах (Bach), Иван 18
Безендорфер (Bösendorfer), Јосип 18
Беседић, Георгије, јереј 59
Беседић, Михајло, парох 59
Богдановић, Лазар 16–18, 36, 49, 50, 52, 53, 62, 242, 246
Боле (Bollé), Херман, архитекта 193
Борчић, Вера 20
Бранковјану, династија 42, 93, 94, 142, 143
Бранковјану, Константин, принц 93, 94
Бурдије (Bourdieu), Пјер 21
- Вајгл (Weigel), Кристоф, графичар 86, 87, 102, 103, 106, 111–113, 115–118, 120–122, 126, 127, 133, 140, 155, 156, 174, 181, 188, 189, 207
Вартоломеј, архимандрит 135
Василијевић, Јов, сликар 84, 86, 87, 97, 98, 101, 150
Вафејадис (Βαφειάδης), Константин 130
Војновић, породица 209
Вруша, Ђорђе, трговац 42
Вујиновић, Јосиф, сликар 45
Вујић, Михајло, протопрезвитер 57
- Галик, Алимпије, сликар и графичар 85
Георгије (Георгије Четиревић Грабован?) 30, 31, 42, 45, 72, 75, 76, 92, 96, 141, 142, 145, 146, 148, 149, 151, 152, 154, 167, 228, 230, 235, 236, 242
Георгије, трговац 50
Георгијевић, Јован, митрополит 213
„Грабовалија”, Анастас, трговац 47
Грабован, Ана (Анка, Анчица) 63
Грабован, Анастас Четири 36–38, 45, 49, 52, 77, 257
Грабован, Ангелија, в. Четири, Ангелија
Грабован, Јанко (Јован Четиревић) 32, 37, 39, 42, 60
Грабован, Јелена, в. Четири, Јелена
Грабован, Јосиф 57, 63, 209
Грабован, Константин, сликар 36, 41, 45, 58, 60, 63, 66, 113, 175, 182, 203, 216, 222, 226, 230, 235, 242, 245, 246
Грабован, Марко 37, 42
Грабован, Наум 36, 41, 113, 247
Грабован, Никола 28, 31, 32, 36, 37, 41, 42, 45, 66, 113, 114, 133, 235, 245–247
Грабован, Павле 60, 63, 209
Грабован, Петар 42
Грабован, породица 27, 28, 42, 246, 247
Грабовски, Георгије, трговац 47
Грујић, Радослав 16, 53, 191, 211
Грунтовић, Теодор Симеонов, сликар 55, 66, 81, 143

- Давид из Селенице, сликар 77–79
 Давидов, Динко 20, 34, 49, 115, 144, 145, 156, 179, 203, 207, 209, 213, 217, 219
 Дамаскин, јеромонах и сликар 132
 Димчовић, Константин, трговац 50
 Дионисије из Фурне, сликар 78, 97, 107, 111, 129, 130–132, 144
 Доксарас, Панајотис, сликар 128, 132
 Долчи (Dolci), Карло, сликар 239
- Жефаровић, Христофор, сликар и графичар 29, 49, 98, 99, 128, 129, 132, 150, 179, 191, 192, 209
 Живанов, Драгојла 9, 76, 209, 230, 231
 Живковић, Атанасије, епископ 53, 57, 59
- Иванов, Јегор Грек, сликар 92
 Игњатије (Јован Четиревић?) 37
 Игњатије, игуман 272
 Исаиловић, Јован Старији, сликар 44
- Јаворски, Стефан, митрополит 223
 Јаков Србин 85
 Јакумис (Γακουμής), Константин 9, 76, 77, 208, 236
 Јерговић, Ружа 205
 Јоаникије, епископ 95, 96, 113
 Јоану 96
 Јоасаф, митрополит 77
 Јован зограф (Јован Четиревић) 30, 72, 76, 96
 Јовановић, Вићентије Видак, митрополит 53
 Јовановић, Миодраг 18, 19, 31, 32, 34, 36, 37, 39, 47, 49, 53, 57, 63, 73, 153, 167, 168, 175, 177, 179, 181, 182, 189, 191, 196, 197, 203, 205, 208, 211, 214, 231
 Јосиф Други, цар 53
- Кантакузин, Шербан, принц 94
 Касапис, Јелена 130
 Кашић, Душан 18, 57, 59, 60, 163, 167, 179, 182, 192, 197, 199
 Кожокару (Sojocaru), Кристина 9, 135–140, 239–241, 243, 244
 Кондратјук (Кондратјук), Алина 86, 98, 103–108, 150, 153, 155, 159, 174
 Константин, јеромонах и сликар 74, 77, 78, 178, 209, 210
- Константин из Корче, сликар 77–81, 99, 102, 106, 107, 111, 122, 258
 Копрол, Сима 204
 Копрол, Стоја 204
 Красић, Владимир 16, 53, 163, 167
 Крачун, Теодор, сликар 15, 21, 44, 143, 148
 Курцбек (Kurzböck), Јозеф фон, штампар 213
- Леротић, Павао 9, 59, 175
- Маврогени, Николај, принц 239, 242
 Маврокордат, Јован, принц 93
 Маврокордат, Константин, принц 93, 94
 Маврокордат, Николај, принц 93
 Максимович, Јован, митрополит 102
 Манасија, јеромонах 47, 76
 Мансфелд (Mansfeld), Јохан Ернст, графичар 213
 Маргаретовић, породица 216
 Марија Терезија, царица 36, 53
 Марковић, Арсеније, дрворезбар 44
 Марковић, Јоаким, сликар 191
 Марковићи, дрворезбари 62
 Медаковић, Дејан 19, 27, 163, 182, 191
 Медић, Милорад 107, 111, 123, 128, 130–132, 144, 147
 Мејић, Аврам 45
 Мејић, Лазар, сликар 45, 245
 Месмер (Mesmer), Томас, графичар 191
 Микашиновић, Михајло, генерал и барон 53, 54, 205
 Микић, Олга 20, 42, 63, 76, 87, 155, 209, 211
 Миријуца 96
 Михајло Лепавинац, јеромонах 179
 Михнеа, Раду, бојар 242
 Моачанин, Феодор 197
 Могила, Петар, митрополит и теолог 94, 104, 105
 Морузи, Александар, бојар 242
 Муравић, Јосип, сликар 193
- Нађ (Nagy), Марта 20, 36, 47, 208, 228, 230, 242
 Ненадовић, Павле, митрополит 163
 Нешковић, Георгије, трговац 53
- Орфелин, Јаков, сликар 15
 Остојић, Василије, сликар 43, 44

- Павловић, Висарион, епископ 142
Палеолози, династија 132
Панселин, Манојло, сликар 78, 131
Пејачевић, Антоније, гроф 209
Петар Велики, цар 92
Петровна, Јелисавета, царица 92
Пико (Picot), Емил 17
Пискатор (Piscator), Николас Јоанис, графичар 103, 155
Полковникул (Polcovnicul), Матеј, сликар 238
Поповић, Атанасије, трговац 53
Поповић Атанасије, студент сликарства 85
Поповић, Георгије, трговац 53
Поповић, Григорије, сликар 16, 37, 38, 41, 42, 45, 51–58, 60, 122, 124, 132, 133, 135, 141, 166–169, 171–174, 178, 214, 230, 231, 235–245
Поповић, Димитрије, трговац 52, 53
Поповић, Јован, сликар 213
Поповић, Јосиф, дрворезбар 60, 62, 63, 191, 199, 220
Поповић, Максим, игуман 49, 66, 161
Поповић, Недељко, сликар 143
Поповић, Николај, парох 245
- Раимонди (Raimondi), Маркантонио, графичар 120
Рајић, Јован 39
Раните, Георгије, сликар 143
Рареш, Илија II, војвода 95
Рареш, Петар IV, војвода 95
Рафаел (Raffaello Sanzio), сликар 120
Романовић, Василије, сликар 20, 84, 85, 150, 155–157, 159
Ростовски, Димитрије, митрополит 223
Руварац, Димитрије 16
- Сабадош (Sabados), Марина 29, 35, 95–97, 101–103, 105–108, 110, 111, 113, 118, 120, 122, 126, 140, 178
Самуил, патријарх 34, 143
Сердановић, Лазар, сликар 59, 60, 175, 191
Смољановић, Константин, татор 59
Стратимировић, Стефан, митрополит 53
- Тенецки, Стефан, сликар 86, 87, 91, 121
Теодоровић, Арсеније, сликар 235
Теофан Крићанин, сликар 131
Терпо из Корче, сликар 79
Тимотијевић, Мирослав 9, 15, 17, 19–22, 29, 33, 39, 44, 49, 57, 66, 71, 84, 86, 87, 97–99, 101, 102, 104–107, 111, 115, 121–123, 125, 127, 132, 133, 141, 143–145, 147–150, 155–157, 160, 161, 166–168, 170, 171, 173, 174, 185, 198, 204, 205, 207, 214
Тодић, Бранислав 9, 21, 22, 28, 29, 31–45, 47, 49, 51–53, 55, 57–60, 63, 65, 66, 72, 73, 76, 77, 81, 84, 85, 87, 91, 112, 113, 115, 141, 144, 153, 156, 163, 165, 167–169, 175, 181, 182, 191–193, 195–197, 199, 203, 205, 208, 209, 211, 214, 215, 217, 219–221, 228, 230, 242, 245, 246
Тудор, свештеник и сликар 37, 41
- Уљанов, Кирил, сликар 87
Успенски, Порфирије 130
Ушаков, Симон, сликар 87
- Филатјев, Тихон, сликар 87
Фолнхофер (Volnhoffer), Јохан, сликар 227, 228
- Халкозовић, Јанко, сликар 17, 29, 43, 44
Хрлић, Марина 9, 175
- Цвитановић, Ђурђица 193
- Четири, породица 31, 32, 38, 47, 71
Четири, Ангелија 40, 41, 45, 63
Четири, Вартоломеј 37
Четири, Георгије Грабован, сликар 30, 31, 72
Четири (Џетир), Георгије, сликар 45
Четири (Џетир), Георгије (Пренд), сликар 72
Четири, Јелена 43
Четири (Џетир), Јован, сликар 31, 72, 75, 76, 82, 83
Четири, Калија 37, 43
Четири, Наум, в. Грабован, Наум
Чешљар, Теодор Илић, сликар 15
- Шереш (Seres), Тамаш 46, 208

Регистар географских појмова

- Албанија 32, 71, 72, 74–76, 79, 81–83, 178, 210
Арденица, манастир 41, 47, 76, 78, 79, 81, 142, 143, 209, 210
Атина 130
Аустрија 41
- Бајша 230
Балкан 21, 27, 28, 33, 34, 36, 43, 77, 93, 99, 129, 130, 144, 217
Банат 78, 143, 231
Банатска Црна Гора, Румунија 231
Бањалука 73
Барања 217
Бата, Мађарска 219
Батињани, Хрватска 211
Бачка 41, 44, 66, 96, 141–143, 148, 203, 214, 230, 245
Бачка епископија 53
Бачко-бодрешка жупанија 66
Белгород 135
Београд 10, 30, 43, 48, 50, 64, 73, 76, 106, 112–115, 130, 145, 146, 148, 149, 151, 152, 154, 157–162, 164–166, 172, 205, 211, 214
Берат, Албанија 75, 76, 79, 83, 210
Беркење, Мађарска 228
Беч 33, 44, 156, 163, 209, 213
Бечеј 209
Бихаћ 215
Бјеловар, Хрватска 16, 18, 57, 59, 60, 62, 175, 177, 179, 182, 190, 194–202, 219, 220
Бјеловарско-билогорска жупанија 175
Бођани, манастир 87, 91, 99
- Боршодска жупанија 47
Босна 191
Будимпешта 9, 30, 219, 230
Будимска епархија 10, 54, 55, 124, 143, 171–174, 176–178, 211, 212, 216, 218, 227, 228
Букурешт 9, 10, 38–42, 52, 55–57, 93–95, 112, 114, 135–143, 207, 235–244
- Вакарешти, манастир 93, 94, 236–239
Ванај, Албанија 45
Вараждински генералат 18, 53, 54, 62, 166, 192, 221
Ватикан 239
Ватопед, манастир 79
Велика Кањижа, Мађарска 52, 53
Велика Писаница, Хрватска 33, 57, 60, 63, 76, 175, 191, 192, 199, 204, 209, 211
Велике Средице, Хрватска 33, 60, 127, 182, 185, 189, 191, 192
Велики Будмир, Мађарска 217, 218
Велики Поганац, Хрватска 30, 33, 58–60, 179–190, 193, 195, 198, 206, 211, 213, 245
Вировитица, Хрватска 209, 246
Вировитичка жупанија 50
Виткућ, Албанија 79, 100
Влашка 9, 21, 27, 36, 37, 40–42, 45, 52, 55, 57, 72, 76, 79, 81, 85, 92–95, 97, 99, 112, 126, 128, 134, 135, 140, 142, 153, 236, 239, 242
Војаковац, Хрватска 59, 62, 63, 76, 192–196, 198, 203
Војка 53
Војловица, манастир 78, 79

Гарешница, Хрватска 191
Голгота 145
Горње Средице, Хрватска 179
Грабово, Албанија 29, 32, 34–37, 39–42, 45, 47,
50, 71, 72, 76–79, 81–83, 242, 246
Грамошта, Грчка 31
Грчка 81
Гудовац, Хрватска 182, 189

Дишник, Хрватска 191
Доњи Граховљани, Хрватска 150, 156, 157
Драгомирна, манастир 107
Драча, манастир 78, 79
Драчка митрополија 34
Дреновац, манастир 157

Европа 21, 27, 77
Европа, југоисточна 28, 93, 94
Елбасан, Албанија 35, 72, 77, 209
Епир 31, 32
Ерзекујвар, Мађарска 228

Загреб 9, 10, 17, 19, 30, 51, 58, 59, 127, 169, 175,
177, 180, 182–190, 192, 193, 197, 206, 208,
213–215, 219, 221, 222, 224, 225
Земун 41, 53
Зограф, манастир 79

Илфов, Румунија 94, 231, 238
Ириг 62, 191, 199

Јадранско море 77
Јарослављ 39
Јасенаш, Хрватска 246
Јегра, Мађарска 47, 55
Јерусалимска патријаршија 93
Југославија 17, 20

Калдарушани, манастир 238
Караваста, Албанија 45
Карловац, Хрватска 16, 215
Карловачка митрополија 15, 19, 21, 22, 28, 29,
31–35, 39, 41, 42, 45, 49, 53, 55, 60, 65, 71,
76, 80, 84–86, 92, 93, 96, 97, 100, 105, 112,
114, 121, 125, 126, 128, 133, 140, 141, 143, 144,
148, 150, 153, 155, 156, 158, 159, 163, 166–
171, 173, 192, 198, 203, 204, 207, 219, 235

Кечкемет, Мађарска 228, 230, 242
Кијев 22, 39, 81, 84–86, 89, 90, 94, 97, 98, 102–
104, 106, 107, 112–115, 118, 135, 148, 153,
174, 207, 219, 223
Кијево-печерска лавра, манастир 40, 84, 86,
88, 89, 103–105, 115, 118, 135, 148, 149, 155
Кијевска митрополија 133, 156, 166
Ковиљ, манастир 56
Кожани, Албанија 50, 79
Колкондас, Албанија 76
Копривница, Хрватска 16, 59
Копривничко-крижевачка жупанија 175
Корча, Албанија 35, 72–74, 77–82, 99, 100, 102,
111, 122
Костајница, Хрватска 157
Костур, Албанија 73
Котроцени, манастир 94
Крагујевац 78
Краљевац, Румунија 231
Крижевци, Хрватска 16, 59, 63, 192
Крит 120
Крка, манастир 73
Крушедол, манастир
Ксенофон, манастир 86, 87, 91, 96, 97, 103, 104,
111, 128, 150
Ксиропотам, манастир 79
Кула 66, 203, 231, 242, 245

Лавов 39
Ланга, Албанија 178
Лепавина, манастир 16, 31, 33, 52–55, 59, 60,
127, 133, 140, 141, 163, 165–170, 185, 203,
208, 219, 230, 238
Линотопи, Грчка 31

Мађарска 9, 20, 35, 39, 46, 47, 52, 54, 55, 65, 129,
135, 171–174, 176–178, 218, 228
Мазхај, Албанија 72
Манасија, манастир 78, 79
Марчанско-северинска епархија 55
Маслинова гора 179
Мишколц, Мађарска 30, 39, 45–48, 55, 170, 208,
217, 223, 228
Молдавија 9, 21, 27, 35, 36, 40, 52, 81, 92–94, 96,
99, 102, 112, 126, 128, 134, 135, 140, 153
Моловин 30, 43, 141–143, 145–149, 151, 152, 154,
168

Москва 22, 39, 87, 92, 135
 „Московија” 35, 39, 40, 73, 81, 84, 85, 93
 Московска патријаршија 133, 156, 166
 Москопоље 41, 50, 55, 65, 72, 73, 76–79, 81, 100, 106
 Музичеј, Албанија 32, 72

 Нови Сад 29, 32, 36, 41–45, 47, 76, 142, 209, 228–230, 246
 Ново Хопово, манастир 121, 163
 Новска, Хрватска 66, 221, 245

 Обровац 228, 230, 236
 Ораховица, Хрватска 17, 18, 20, 31, 35, 49, 50, 52, 65, 85, 153, 155–162, 164–168, 171, 177, 181, 203, 217, 230
 Ораховица, манастир 9, 31, 42, 49, 51, 85, 140, 161, 163, 217
 Осијек, Хрватска 17, 28, 29, 32, 34, 37, 38, 41, 42, 44, 45, 47, 49, 53, 57, 60, 62, 63, 76, 113, 216, 242, 245–247
 Осијек, Доњи град 16
 Отоманско царство 77, 93, 129
 Охрид 34, 73, 78, 80, 140, 178
 Охридска архиепископија 27, 31, 34, 50, 65, 77–79, 99, 142, 143, 178
 Охридско језеро 178

 Павлин Клоштар, Хрватска 179
 Павловац, Хрватска 60, 63, 195, 197–204, 211, 214, 215, 220
 Пакленица, Хрватска 66, 203, 221, 245, 246
 Пакра, манастир 158
 Пакрац, Хрватска 53, 193, 197, 235, 245
 Пакрачко-славонска епархија 54, 160, 163, 197, 235, 245
 Пантелејмон, манастир 132
 Панчево 47, 78
 Пасареа, манастир 231, 236, 239
 Перлез 231
 Петроварадин 47
 Пећка патријаршија 27, 145
 Пешта 36, 47, 55, 113
 Плавшиначки протопрезвитерат 57
 Плавшинци, Хрватска 175, 179, 181
 Подгорци, Хрватска 57, 175, 177, 179, 180, 204

 Подол, Кијев 84, 85
 Подравина 60
 Пољска 39
 Посавина 66, 245
 Преспа 34
 Протатон, манастир 78, 217
 Путна, манастир 135

 Раду Вода, манастир 242
 Раковица, манастир 61, 211, 214, 222
 Ратково 214
 Рацалмаш, Мађарска 143
 Роман, Румунија 9, 10, 29, 35, 40, 42, 52, 95–103, 107–113, 115–117, 119–123, 125–128, 133–135, 140, 159, 170, 173, 178, 235, 236
 Рума 53
 Румунија 9, 10, 35, 56, 98–101, 108–110, 116, 117, 119–121, 123, 125, 126, 134, 231, 236, 242
 Русија 22, 39, 40, 47, 79, 81, 84, 85, 92–95

 Салник, Хрватска 177
 Санкт Петербург 92
 Света Гора 78, 79, 100, 130, 132, 142
 Свети Наум, манастир 73, 78, 143, 178
 Светотројички болнички манастир, Кијев 84
 Северна Македонија 78
 Сенђурђ, манастир 78, 79
 Сентандреја, Мађарска 10, 54, 55, 143, 171–174, 176–178, 211, 212, 216, 218, 227, 228
 Симонопетра, манастир 73
 Славонија 9, 16–21, 31, 32, 38, 44, 45, 49–52, 55, 57, 65, 66, 81, 85–87, 156, 158, 161, 166, 193, 199, 204, 217, 242, 245
 Славонски Брод 193, 221, 222, 226, 230, 245
 Славонски Кобаш 245
 Слатина, Хрватска 9, 31, 34, 37, 49, 65, 66, 203, 215, 245, 246
 Соколовац, Хрватска 60
 Соколово, Босна и Херцеговина 73
 Солун 78
 Сомбор 44
 Србија 191
 Срем 84, 143
 Сремска Митровица 142, 143
 Српски Ковин, Мађарска 55, 66, 81, 143, 156
 Ставрополеос, манастир 94

Стапар 148
Стони Београд, Мађарска 33, 54, 55, 57, 65, 66,
81, 122, 124, 133, 168–174, 176–178, 180–182,
198, 217, 230, 238
Сучевица, манастир 100, 107

Темишвар 231
Темишварска епархија 231
Тења, Хрватска 44
Тирана 9, 76, 208, 236
Товаришево 29, 35, 41–45, 47, 60, 85, 92, 96, 141–
143, 145, 150, 208, 230, 231, 235, 236
Токај 39
Трансилванија 94
Турска 33, 34, 36, 37, 77

Угарска 17, 22, 36, 38–40, 47, 55, 78, 79, 81, 84, 93,
112, 242

Фијер, Албанија 45, 76, 82
Филотеј, манастир 79
Флореаска, Букурешт 95
Фрушкогорски манастири 44

Хабзбуршка монархија 15, 17, 29, 35–38, 41, 57,
81, 141, 145, 209
Хиландар, манастир 79, 107, 122
Хрватска 16–20, 30, 35, 38, 47, 51, 52, 58, 59, 175,
190, 193, 196, 197, 215, 217
Хрватска, северна 9, 16, 17, 19, 21, 31, 33, 49, 50,
52, 53, 55, 57, 59, 60, 65, 76, 81, 86, 87, 174,
175, 178, 180, 191, 198, 199, 204, 208, 209,
211, 215, 217, 219, 222, 230, 235, 245
Хурез, манастир 94

Цариград 27, 94
Цариградска патријаршија 27

Черевих 228
Черника, манастир 238, 240–244, 261

Шаторољауђељ, Мађарска 39
Шиклош, Мађарска 211
Шиписка, Албанија 50

Регистре сачинила
Татјана Пивнички Дринић

Александра Кучековић
ЈОВАН ЧЕТИРЕВИЋ ГРАБОВАН
(око 1719 – 1789)

Издавач
МАТИЦА СРПСКА
Матице српске 1
Нови Сад

За издавача
Академик Драган Станић,
председник Матице српске

Службени сарадник Одељења
Марта Тишма

Лектор и коректор
Татјана Пивнички Дринић

Превод резимеа на енглески
Оливера Кривошић

Превод резимеа на руски
Алексеј Арсењев

Технички уредник
Вукица Туцаков

Компјутерски слој и њером
Владимир Ватић, Графит, Петроварадин

Штампа
Сајнос, Нови Сад

Тираж
500

ISBN 978-86-7946-393-7

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

75.071.1:929 Četirević J.

КУЧЕКОВИЋ, Александра, 1972-

Јован Четиревић Грабован : (око 1719 – 1789) / Александра Кучековић. - Нови Сад : Матица српска, 2022 (Нови Сад : Сајнос). - 309 стр. : илустр. ; 24 cm

Тираж 500. - Регистри. - Библиографија.

ISBN 978-86-7946-393-7

а) Четиревић Грабован, Јован (1716-1789)

COBISS.SR-ID 72225289